

Selusien koa helamu ten 1 Korin

?Isei mutis selusien koanik?

Pol, koa vi eiloheh tai onen Iesu Kristo mutis leta koanik✧ en sua 55 AD (sua keil koa katau en avong Iesu avasi), navong sua etel onen en out Efeses vesesal vavus.✧

?Isei vuli selusien koanik mulamu?

Pol mutis selusien koanek va min Kristin keil koa amul en taon ten out Korin. Kei va rohtoh ven keil en sua 52 AD✧ ka ro ral min keil avati teindan outel (18).✧ En out enek kei visu min Akuila keilu Prisila ka lumusili telva en taon ten out Efeses.✧ Evus, Pol ling keilu en out Efeses keke luhoum hetal min meatin keil ekonek. Navong keilu lumum, luvisu min Apolos ka luvisein revi usil more longlongien koa lukuri.✧ Evus, lusila vaha vakataun Kristin keil en out Korin ka out sav keil en provins ten out Akea.✧

Taon ten out Korin vi mari taon tai koa sip houlu ason angka eni, sakini meatin houlu amumon bisnis keil houlu ien. Vesesal meatin vasi keil en out enek uva netan min ahi Apafrodaeti, koa avit vi ahi ten envatien. Ka navong meatin keil umai keke avaha netan mini, akanian vituai ka amatil ral min hoeaso keil koa aro en eim votut enek.✧ Sakini, meatin keil ten out Korin

✧ :: 1Kor 1:1 ✧ :: 1Kor 16:8-9; Umen 20:31 ✧ :: Umen 18:1-18 ✧ :: Umen 18:11 ✧ :: Umen 18:18 ✧ :: Umen 18:24-26 ✧ :: Umen 18:27-28 ✧ :: 1Kor 8:1-13; 10:14-22

avotin keih keke avalokovein sakien tisa enek.✧
Ka tounah sav koa kur out, Kristin keil en out
Korin amul ariti vas keil en vangite keil ka amul
asel min keil eris.✧

En ualien etel onen Pol,✧ Pol va ris en out
Efeses en sua 53 AD ka mum ekonek.✧ Navong
Pol long usil tounah koa mul sak vis Kristin keil
en out Korin, kei mutis leta koanek.

?Pol mutis selusien koanik vensa?

**Pol en vati vatalimal en rendemien one keke
mal avousil isei** – Kristin keil en out Korin
amul ariti vas keil en vangite keil musil avat
tateisav keil.✧ Ka Pol viteni min keil keke mal
avousil Iesu enges, ka eiloheh keil ka tiser sav
keil one avi meatin toumien enges onen koa kei
sani vakataun keil.✧

**Pol en vati vatalimal en rendemien one usil
sakien koa amatil vituai ral min koakeil
arvitei asoe keil** – Kristin keil en out Korin amul
amatil ral min meatin sav keil koa arvitei asoe
keil kati musil sakien matu one.✧ Ka Pol viteni
min keil keke sakien enek romaltei en koakeil
avit avi Kristin,✧ ka romaltei keke avalah ruai
vatal min Kristin sav keil koa amul amumon
sakien tisa enek.✧

**Pol en vati vatalimal en rendemien one usil
tounah koa Ahi maen Kristin tai voumoni**
– Kristin keil en out Korin amundemi keke
Ahi maen keil avoumon tounah vasi koa e vati
avoumoni,✧ ka maen keil avaan tounah vasi
emun.✧ Ka Pol viteni min keil keke vi anatin

✧ :: 1Kor 5:1; 6:12-20 ✧ :: 1Kor 1:10-17; 3:1-9 ✧ :: Umen
18:23-21:16 ✧ :: Umen 19:1-20:1,31 ✧ :: 1Kor 1:10-12; 3:3-4
✧ :: 1Kor 1:13-17; 3:5-11,21-23 ✧ :: 1Kor 6:13; 7:5 ✧ :: 1Kor
6:15-20 ✧ :: 1Kor 5:2-13 ✧ :: 1Kor 6:12 ✧ :: 1Kor 6:13

koa Ahi maen Kristin keil avaan anien vasi,✧
ka sakien keil koa umoni nasakintei Kristin sav
keil koa ales tounah enek vi tisaen anamot en
demkatien one.✧ Ka sakien koa meatin mumoni
en aven hetolas✧ veni aven vi usi aven Iesu
Kristo✧ ka aven vi Eim Votut onen Ahi koa Ninin
Votut onen mul ien.✧

**Pol en vati vatalimal en rendemien one usil
sanien keil koa Ninin Votut mul sani min
keil, ka sakien koa um hetali** - Kristin keil
en out Korin avasi keil veni Ninin Votut san
sanien houlu min keil,✧ ka navong alah ruai
keke avaha netan min Ahi, keil vasi asak visi
avoum vatal min sanien one en avong vatas.✧ Ka
Pol viteni min keil keke sakien enek rokatauntei
meatin sav keil. Sakini kei visein keil keke Ahi
mul san sanien keil ekek yakataun Kristin vasi
keil✧ navong amum ral min sanien keil one en
sakien ten envatien,✧ ka mal avoum vatal min
keil vousil oda kati teni.✧

**Pol en vati vatalimal en rendemien one keke
Iesu moule eris ran matien ka Kristin keil
umoni hesuvali** - Tei en Kristin keil en out
Korin aviteni keke koakeil umat asakras avamoul
eris ran matien.✧ Ka Pol viteni min keil keke
anatinien keke meatin imoul eris ran matien vi
vatte ten demkatien onen Kristin keil.✧

*Mari rendemien tai ten selusien koanik mul en
1 Korin 1:10*

Tuak ka ahinkuli keil en demkatien, en isen
Iesu Kristo, asuv ore; nasek kat kami keke
miheto en tomat hetal min kami. Anatin, en

✧ :: 1Kor 8:8; 10:25-27 ✧ :: 1Kor 8:7-13; 10:28-30 ✧ :: 1Kor
6:9-11,18-20 ✧ :: 1Kor 6:15 ✧ :: 1Kor 6:19 ✧ :: 1Kor 1:4-7
✧ :: 1Kor 14:39-40 ✧ :: 1Kor 12:1-31 ✧ :: 1Kor 13:1-13
✧ :: 1Kor 14:26-40 ✧ :: 1Kor 15:12 ✧ :: 1Kor 15:1-58

tounah vasi koa mimul mimumoni, mihoum vituai eni. Ka en tounah koa mikur anatin eni, rendemien onami hetas. Sakien ten selien ka tasilien hetovuol en kami.

Mari rendemien tamun ten selusien koanik mul en 1 Korin 6:19-20

Kami mimumoni suval koa mireingeingeni keke avemi vi Eim Votut ka Ninin Votut koa Ahi sani min kami mul ro ien. Tahos mikilea keke moulien onami rovitei mun onami, avi onen Ahi. Veni kei vul lat kami ral min moulien onen Natnali koa vi tounah tai koa mariso vis mariso mok. Sakini, mihehati lat isen Ahi en tounah vasi koa mimul mimumoni hetal min avemi.

?Asa mul en selusien koanik?

1. Pol visein keil vit sakien ten tasilien romaltei. (1:1-4:21)
2. Pol visein keil vit sakien koa amatil ral min koakeil arvitei asoe kati keil romaltei. (5:1-6:20)
3. Pol visein keil usil tounah koa avisi.
 - a. usil sakien ten tetaliheien. (7:1-40)
 - b. usil sakien koa uva ris en eim votut onen ahi sav keil. (8:1-11:1)
 - c. usil sakien koa umoni navong alah ruai keke uva netan min Ahi. (11:2-14:40)
 - d. usil sakien koa Kristin keil imoul eris ran matien. (15:1-58)
 - e. usil mukave isak mesein keil avasan kataunien min Kristin sav keil ten out Serusalem. (16:1-4)
4. Selusien ekor. (16:5-24)

Hitkileaen onen Pol usil leta koanik

¹ Inau, Pol, koa Ahi vise nau mahi eiloheh onen Iesu Kristo musil rendemien onen, namul

namutis leta koanik ral min Sostenis koa vi tuer en demkatien.

² Namutis vat min kami koa mivi Sios onen Ahi en out Korin, koa Ahi mumon kami mivi onen ka en asa koa Iesu Kristo mumoni. Anatin, Ahi vise kami mivi meatin votut keil onen, suval koa mumoni en moulien onen Kristin vasi keil en out vasi koa amul aling demkatien one en Iesu Kristo, Asuv one ka Asuv orer. ✧

³ Navisi keke Ahi Tamer ka Asuv Iesu Kristo luhešan more envatien ka tomat onealu hel en kami. ✧

Pol masmas Ahi ven tounah koa kei mumoni en moulien onen Kristin keil ten out Korin

⁴ Lisenges namasmas Ahi ven kami veni kei rie lat more envatien onen min kami koa mikapil ral min Iesu Kristo. ⁵ Anatin, veni navong mikapil ral mini, mimai mivilelau en tounah vasi keil ten demkatien en usite koa Ahi maen kami mikilea en selusien onen ka mikilea mivahit luvati. ⁶ En sise koanik, more longlongien usil Iesu Kristo koa komai meviteni min kami kur heite en moulien onami keke meatin sav keil akilea avalesi. ⁷ Anatin, kami mirtamureitei en etai sanien koa Ninin Votut mul sani. Ka mimul mimum ral min sanien keil enek navong mirosin avong koa Ahi hehothot en Iesu Kristo, Asuv orer. ✧ ⁸ Ahi hesan keihoen min kami keke mihelomal hekeih en demkatien onami hetokol avong koa Iesu Kristo hemai ris eni. Houmoni hemukonek keke navong kei houmon kot en meatin keil, tounah hetovuol hehotini hetisa en usite onami. ✧ ⁹ Ahi vinvin keke mivaling desien

✧ **1:2:** 1Kor 6:11; Umen 9:14; 18:1 ✧ **1:3:** Rom 1:7 ✧ **1:7:** Luk 17:30; 2Tes 1:7; Taet 2:13 ✧ **1:8:** Plp 1:6; 1Tes 3:13; 5:23

onami eni. Kei varei vise kami mivapil vatal min Natnali, koa vi Iesu Kristo, Asuv orer. ✧

Hihiseien keke Kristin keil anatasiltei ka mukave more longlongien usil Iesu Kristo teisav en selusien sav keil ten out netan

¹⁰ Tuak ka ahinkuli keil en demkatien, en isen Iesu Kristo, Asuv orer, nasel kat kami keke miheto en tomat hetal min kami. Anatin, en tounah vasi koa mimul mimumoni, mihoum vituai eni. Ka en tounah koa mikur anatin eni, rendemien onami hetas. Sakien ten selien ka tasilien hetovuol en kami. ✧ ¹¹ Namul naviteni mukok veni nakur longlongien ka ven koakeil en teim sen Kloe keke kami, tuak ka ahinkuli keil, mimul mimusel en kami eris. ¹² Anatin, naraengoni keke mimul miriti vas kami mukok: tei en kami mivit, "Komai memusil kat Pol." Ka kami koa mun mivit, "Komai memusil kat Apolos." Ka teimun en kami avit, "Komai memusil kat Pita." Ka tei sav emun en kami amul avit, "Komai memusil kat Kristo." ✧ ¹³ ?! Mukave, mimundemi keke mikilea mivatali vas aven Iesu Kristo vamukonek!? ?Mukave? ? Inau, Pol, numat en aiveave navinat kami? ?Avi baptaes en kami en isok keke mivamai mivahi meatin keil onak? !Vuo, romukteinek!

¹⁴ Navong naraengoni mukonek, namasmas Ahi keke narvi baptaes entei houlu en kami. Namumonis en Krispas ka Geas. ✧ ¹⁵ Nasi nau, veni, mukonek, tovuol en kami kilea vahiteni keke navi baptaes en kei en isok. ¹⁶ O anatin

✧ **1:9:** Dut 7:9; 1Kor 10:13; 1Tes 5:24; 1Sion 1:3 ✧ **1:10:** Plp 2:2

✧ **1:12:** 1Kor 3:4; Sion 1:42; Umen 18:24-28 ✧ **1:14:** Umen 18:8; Rom 16:23; Umen 19:29

eli, ek vobongeni keke navi baptaes en Stefanas ka onen keil. Ka narmundem kat etai mun en kami koa navi baptaes eni. ✧ ¹⁷ Veni navong Iesu Kristo sila nau, rovitei keke mal mahi baptaes en meatin keil. Vuo. Kei sila nau mahitehiten more longlongien usil kei en saken koa romusiltei meteisauen onen meatin keil enges. Veni hertahostei munak aling desien one en more selusien keil onak ka irlingtei desien one en keihoen koa ka en matien onen Iesu Kristo en aiveave. ✧

¹⁸ Narsantei selusien onak natal min meteisauen onen meatin keil, veni navong koakeil amul en sise ten matien akur longlongien usil matien onen Kristo en aiveave avit, “Selusien enek vi varu.” ✧

Ka navong ir koa Ahi mul mutut ir ran mahien ten tisaen keil orer rolong usili, rovit, “Selusien koanek mul rie lat keihoen onen Ahi.”

¹⁹ Suval koa Tus Votut viteni koa vit,
*“Nu rasilin meteisauen onen koakeil avi meteisau,
 ka nisakin ileilien onen meatin keil akileile
 hehi heisav enges.”* *Aesea 29:14*

²⁰ ?Sakini, mukave en koakeil avit avi meteisau? ?Vuo koakeil avit akileile? ?Vuo koakeil ten avong enek koa e vati mok avaselus rahit en tounah houlu? Ahi varei mul sakin meteisauen vasi keil onen meatin keil koa amukonek ten out netan mai vi varu enges. ✧ ²¹ Koanek anatin veni Ahi koa vi meteisau imok mumoni keke meatin keil ten out netan asakras avahotin kei vaka en sise ten vati meteisauen one. Vuo, Ahi lingi keke selusien orer, koa keil avit vi varu, hemai hehi

✧ **1:16:** 1Kor 16:15 ✧ **1:17:** Mat 28:19; Sion 4:2 ✧ **1:18:** 2Kor 4:3; Rom 1:16 ✧ **1:20:** Siob 12:7; Aes 19:12; 33:18; 44:25

sise koa houtut meatin keil koa imai ikur anatin en Iesu Kristo heka eni. ✧

²² Anatin, alonge suval selusien orer vi varu. Veni Siu keil e vati avales merikel keil keke avakur anatin en tounah, ka koakeil arvitei Siu e vati avataengon selusien ten meteisauen keke avakur anatin en tounah. ✧ ²³ Ka ir, navong rovitehiten asa koa Iesu Kristo mumoni ven ir navong amuti kati en aiveave, Siu keil arkurtei anatin eni, veni romaltei en rendemien one; ka koakeil arvitei Siu emun arkurtei anatin eni, veni amundemi avit vi varu enges. ✧ ²⁴ Ka min koakeil Ahi vise keil, avaseini avi Siu vuo arvitei Siu, more longlongien koanik usil Kristo rie lat keihoen ka meteisauen onen Ahi. ✧ ²⁵ Veni asa koa avit rie lat varuen onen Ahi, kei rie lati keke Ahi vi meteisau imok mulin meteisauen onen meatin keil ten out netan. Ka asa koa avit rie lat merauen onen Ahi, kei rie lati keke Ahi keih imok mulin keihoen onen meatin vasi keil. ✧

²⁶ Tuak ka ahinkuli keil, en usite ten rendemien koanik mihendem visi, mimukave navong Ahi vise kami mivi onen. En rendemien onen meatin keil ten out netan, rovitei houlu en kami koa mivi meteisau, vuo mikur keihoen, vuo mivi hetetamen keil. Houlu en kami mivi meatin kuren enges. ✧ ²⁷ Ka Ahi rie lat kami koa mivi varu en meten meatin keil ten out netan keke mivahi onen vasakin koakeil avi meteisau avamemou eni. Ka Ahi rie lat koakeil arkurtei keihoen en out netan vasakin koakeil akur keihoen avamemou eni. ²⁸ Anatin, Ahi rie

✧ **1:21:** Mat 11:25 ✧ **1:22:** Mat 12:38; Sion 4:48; Umen 17:18,32 ✧ **1:23:** Rom 9:32; 1Kor 2:14 ✧ **1:24:** Kol 2:3
 ✧ **1:25:** 2Kor 13:4 ✧ **1:26:** Mat 11:25; Sion 7:48; Tiem 2:1-5

lat meatin kuren keil koa meatin sav keil alei sesein keil ka amundem heisav en keil. Mumoni mukonek vasakin hetetamenien ten out netan hemai hehi heisav enges. ²⁹ Sakini, meatin tovuol kilea vahasi kei sasen en meten Ahi. ✧ ³⁰ Veni Ahi enges sakin kami mikapil ral min Iesu Kristo. Ka Iesu esuk, kei mai vi meteisauen ka maluen orer, kei enges sakin ir rovi votut ka romaluv ran tisaen orer. ✧ ³¹ Sakini, suval koa Tus Votut viteni, *“Kei koa en vati vahasi, kei hehasi en tounah enges koa Iahova mumoni.”*
Seremaea 9:24

2

Ahi rie lati keke selusien onen Pol vi anatin ka en keihoen onen Ninin Votut

¹ Tuak ka ahinkuli keil en demkatien, navong numai ven kami keke mahit lein lingkatien suai onen Ahi, narmaitei vatal selusien koa kas keke maleh meatin keil eni, vuo vatal selusien ten meteisauen ten out netan. ✧ ² Vuo, navong naro ral min kami, namumon rendemien onak keke maselus usil Iesu Kristo enges, ka mukave kei mat en aiveave vinat ir. Anatin, namundemi navit nirselus en etai mun tounah. ✧ ³ Ka navong naro ral min kami, nalonge suval namerau enges ka namaleilei houlu en metauen. ✧ ⁴ Hihiseien ka selusien keil koa nasani min kami, narvitentei vatal mormore selusien ten meteisauen ten out netan. Vuo. Navong naselus, mikilea keke vi anatin veni miles keihoen ten Ninin onen

✧ **1:29:** Rom 3:27; Efes 2:9 ✧ **1:30:** Ser 23:5-6; Sion 17:19; 2Kor 5:21 ✧ **2:1:** 1Kor 1:17 ✧ **2:2:** Kal 6:14 ✧ **2:3:** Umen 18:9; 2Kor 10:1

Ahi mul mum. ☆ 5 Namumoni mukonek keke demkatien onami nal entei meteisauen onen meatin keil ten out netan. !Vuo! Demkatien onami hel en keihoen onen Ahi enges.

Meteisauen onen Ahi ka en Ninin onen

6 Ka min Kristin keil koa amatu tuai en demkatien one, asa koa meviteni vi meteisauen. Ka rovitei meteisauen ten avong kosa vuo koa ka en hetetamen keil ten out netan, veni Ahi mul mumon keihoen one mai vi heisav enges. ☆ 7 Ka meteisauen koa komai memul mevitehiteni vi rendemien onen Ahi koa mul suai, koa kei ling suaini ran meatin keil. Anatin, mulamu en avong koa Ahi mumon out netan, kei ling rendemien onen keke houmoni hetahos min ir en sise ten meteisauen onen. ☆ 8 Ka hetetamen keil ten out netan arkileatei rendemien onen Ahi. Veni munak availea eni, keil arvati kattei more Asuv orer en aiveave. ☆ 9 Ka suval koa Tus Votut viteni,

*“Asa koa arlestei veah,
asa koa arraengontei veah,
asa koa armundemtei veah,
kei varei vi tounah koa Ahi sak meseini tuai
ven koakeil envatien one mul en kei.” Aesea
64:4 ☆*

10 Ka min ir, Ahi vothot en ileilien suai onen ka en Ninin onen. Veni Ninin onen mul lei lekaek en tounah vasi, ka kilea emun tounah vasi koa mul en huinev ten ileilien onen Ahi koa meatin sakras vailea eni. ☆ 11 En vati sise koa ninin enges koa mul en meatin kilea en rendemien vasi keil onen, Ninin onen Ahi enges kilea en

☆ 2:4: 1Tes 1:5 ☆ 2:6: Efes 4:13; Plp 3:15 ☆ 2:7: Rom 16:25; Kol 1:26 ☆ 2:8: Luk 23:34; Tiem 2:1 ☆ 2:9: Aes 52:15
☆ 2:10: Mat 13:11

rendemien vasi keil onen Ahi. ✧ 12 Ir rorkurtei ninin koa ten out netan. !Vuo! Ir rokur Ninin koa Ahi sani keke reheilea en tounah keil koa atahos koa Ahi sa maeni min ir ka mumoni ven ir. ✧

13 Sakini, navong komai meselus min kami, merselustei en selusien keil koa meatin enges ten out netan avisein komai eni ka en meteisauen one. !Vuo! Mevisein meatin keil koa Ninin onen Ahi mul en keil en tounah keil koa Ninin mul sani min komai. ✧ 14 Ka meatin koa Ninin onen Ahi romultei eni, kei long sesein tounah keil koa ka ven Ninin onen Ahi. Vati meatin koanek sakras vailea en tounah keil enek, avi varu enges mini, veni Ninin Votut enges kilea vahit luvat anatinien teni en rendemien onen. ✧ 15 Ir koa Ninin onen Ahi mul en ir, rokilea rovalei kilea en tounah vasi koa Ninin mul vothot eni min ir. Ka meatin koa Ninin Votut tovuol ien, kei sakras vandem kilea en ir. ✧ 16 Suval Tus Votut viteni, “?Isei kilea rendemien onen Iahova?

?Isei kilea vahiseini?” *Aesea 40:13*✧

Ka ir varei ekek koa rovi Kristin, ir rokur rendemien onen Kristo mul en ir.

3

Sakien ten tasilien hetovuol en Sios onen Iesu Kristo

1 Tuak ka ahinkuli keil en demkatien, navong naro ral min kami, nasakras maselus min kami vasuval koa naselus min meatin keil koa Ninin Votut mul en keil. Vuo, naselus min kami suval koa kami mivi ten out netan enges. Anatin, naselus min kami suval mivi titiali keil en

✧ 2:11: Pro 20:27 ✧ 2:12: Sion 16:13-14 ✧ 2:13: 1Kor 2:4 ✧ 2:14: Sion 8:47; 14:17; 1Kor 1:23 ✧ 2:15: 1Sion 2:20 ✧ 2:16: Rom 11:34

demkatien onami en Kristo. ☆ 2 Navong navisein kami, nasan hihiseien keil koa maes keke mivakuri suval koa mama mul san susu min tivava onen. Anatin, suval tivava keil koa asakras avaan anien koa keih, narviseintei kami en tounah keil koa akeih veni nakilea keke mirmatutei veah en demkatien onami. ☆

Ka kosa emun, demkatien onami romatutei veah keke mivakur hihiseien keil koa keih. 3 Naviteni mukok veni sakien keil onami suval veah sakien keil onen meatin keil ten out netan. Anatin, navong mivi elu en kami ka mimusel kat kami eris, sakien koanek mul rie lati keke mivi meatin keil ten out netan enges veni mimul mimusil kat sakien keil teni. ☆ 4 Veni navong tai en kami vit, "Inau namusil kat Pol," ka tamun vit, "Inau namusil kat Apolos," vati sakien koanek rie lati keke mivi meatin keil ten out netan. ☆

5 ? Mihendem visi? ? Isei vi Apolos? ? Ka inau Pol navi isei? Komal melvi meatin toumien enges onen Ahi koa melmulamun kami mivakur demkatien en Iesu Kristo. Komal melmumon umen enges koa Asuv sani min komal melvoumoni. ☆ 6 Koanek suval koa inau numai naluh utiai tai ten demkatien en moulien onami. Ka Apolos koa mai katau enau, koanek suval kei kas titi ai enek en oai. Ka Ahi, kei enges mumon demkatien onami moul mai marite. ☆ 7 Kei koa luhi ka kei koa kasi luvi heisav enges. Ka Ahi enges vi hetetamen, veni kei enges mumon uti demkatien onami mul moul. 8 Meatin koa luhi ka meatin koa kasi, umen onealu tas. Ka Ahi hesan

☆ 3:1: Sion 16:12 ☆ 3:2: Hib 5:12-13; 1Pit 2:2 ☆ 3:3: 1Kor 1:10-11; 11:18 ☆ 3:4: 1Kor 1:12 ☆ 3:5: Umen 18:24,27
 ☆ 3:6: Umen 18:4,11; 18:24-28

ui umen min keilu housil umen koa lumum retai eni. ⁹ ✧ Anatin, komal melvi meatin toumien onen Ahi koa melmum vituai en ah sen. Ka kami mivi ah sen. ✧

En tatavolien tamun, kami mivi eim onen Ahi emun. ¹⁰ Ka inau, nasuval meatin koa kilea revi mok vati eim. Naling vatte teni ral min meteisauen koa Ahi sani minau ven more envatien onen. Ka meatin toumien sav tai muti eim mul nesa en asa koa inau namumoni. Ka tetai en komai, meatin toumien keil, helei kat revi mok mukave kei mul muti eim enek. ✧

¹¹ Ka vatte ten demkatien onami koa inau naling kati tuai vi Iesu Kristo. Ka meatin sakras valing vatte sav tamun eni. ✧ ¹² Tei en meatin toumien keil amuti eim ten demkatien onami en vatte koanek en hihiseien keil koa tahos ka keih suval gol, silva, vuo ahah tetahos keil. Ka tei en keil amuti vis eim en hihiseien keil koa mae enges suval hinu, arong ka ousil. ¹³ ✧ Ka en avong koa Iesu Kristo hemai ris eni, hesak vis umen keil one keke vahothot en keihoen teni. Veni en avong enek, hesuval koa ahang hean vis umen koa amumoni. Koa tahos, herkan linte, helomal hekeih; ka koa tisa, hean lini. ✧ ¹⁴ Ka munak ahang herkan linte eim koa meatin tai muti mul nesa en vatte, kei hekur ui umen onen. ¹⁵ Ka munak ahang hean lin eim koa muti, umen vasi keil onen hevuol rani. Anatin keke Ahi houtut moulien onen, ka hesuval meatin koa lohosai hon ran eim onen koa ahang mul kani.

¹⁶ ?Kami mirkileatei keke mivi Eim Votut onen

✧ **3:9:** Efes 2:20 ✧ **3:9:** Mat 13:3-9; Efes 2:20 ✧ **3:10:** 1Kor 15:10; 2Pit 3:15 ✧ **3:11:** Aes 28:16; 1Pit 2:4-6 ✧ **3:13:** 1Kor 15:10 ✧ **3:13:** 1Kor 4:5; 2Tes 1:7-10

Ahi ka Ninin onen ro en tinomi? ☆ 17 Sakini, munak meatin etai hemai keke vapurun Eim Votut onen Ahi vatal hihiseien koa rovitei anatin, Ahi hepurun meatin enek veni Eim onen vi votut. Ka kami, mivi Eim Votut onen enek.

18 Minaltei minaluvos kami eris. Tei en kami amundemi keke avi meteisau musil meteisauen onen meatin keil ten out netan. Ka hetahos imok imai ihi varu en meten koakeil ten out netan keke akilea avamai avahi meteisau en tounah keil ten out nesa en meten Ahi. 19 Veni asa koa meatin keil ten out netan amundemi avit vi meteisauen, koanek vi varuen en meten Ahi. Suval koa Tus Votut viteni vit,

“Meatin koa mundemi keke meteisauen onen mariso,

Ahi mul sakin selusien ten meteisauen onen mai vi eitapolis koa vahuli kat kei sasen eni.” Siob 5:13

20 Ka Tus Votut viteni mun vit,

“Avaseini meatin keil amundemi avit meteisauen one mariso,

Ahi Asuv kilea keke rendemien one vi heisav enges.” Sam keil 94:11

21 Sakini, minahasitei kami ven meatin koa mimul mimusili koa mivit vi hetetamen imok. Veni Ahi san keil vasi avakataun kami. 22 Ahi san inau, Apolos, ka Pita min kami keke metvakataun kami, ka metsuval tounah sav keil emun ten out netan koa Ahi sani vakataun kami. Anatin, avaseini munak mimoul vuo mimat, vuo asa koa hekistal en moulien onami kosa vuo en avong keil koa hemai veah, Ahi hesakin tounah vasi keil enek hemai hekataun kami. 23 Ka asa

☆ 3:16: 1Kor 6:19; 2Kor 6:16

koa hetetamen imok, kami mivi meatin keil onen Iesu enges, ka Iesu vi onen Ahi.

4

Selkatien keke ronalei rahittei usite onen meatin keil nousil rendemien keil ten out netan

¹ Sakini, navong kami mimundem usil komai, miheilea keke mevi meatin toumien onen Iesu Kristo ka Ahi san rendemien onen koa mul suai min komai keke mevalosil kati. ² Ka vi hetetamen imok keke navong asuv tai ling tounah en hen meatin toumien onen valosil kati, meatin toumien enek houm hetahos hetal mini. ✧ ³ Inau namul namum min Iesu Kristo ka ek rovattei mailea munak kami vuo meatin sav keil ten out netan avit avalei rahit en umen keil onak keke avahotini mal imok en mete. Inau mun narlei rahittei en inau sasok. ⁴ Navong namundem usil umen keil onak, rendemien onak mutolas. Ka koanik rorie lattei keke inau namuto anatin. Asuv varei, kei enges mul lei rahit enau ka umen keil onak. ✧ ⁵ Sakini, kami minakalahtei minahit umen onen meatin koanik tahos ka onen meatin koanek tisa. Tahos imok, mihetosin avong koa mal teni koa vi avong koa Iesu Kristo hemai ris eni. Veni en avong koanik, kei helah tounah koa mul suai en mankoli hemai en meneai. Ka hehothot en tounah koa mul suai en rendemien onen meatin keil keke hemai en mesai. Ka hevus, Ahi hesan selusien ten masmasien min tetai en meatin keil housil asa koa amumoni. ✧

⁶ Tuak ka ahinkuli keil en demkatien, naviten tounah keil enek min kami vakataun rendemien onami usil Apolos ka inau. Munak mimusil

kat asa koa amutisi en Tus Votut ka minalingtei rendemien onami nesa eni, mihervasitei kami ven hetetamen tai onami nalin hetetamen sav. ✧ ⁷ ?Isei varei mumon tai en kami mulin teisav keil? ?Asa varei koa mikuri tuai koa rokatei ven Ahi? !Tounah vasi onami! ?Ka munak Ahi san tounah vasi min kami, vensa varei mivasi kami suval koa hit mikuri en keihoen onami enges? ✧

⁸ ?Mukave? ?Anatin keke mikur tounah vasi koa emi vati tuai? ?Anatin keke mivilelau en sanien vasi keil tuai koa Ninin Votut mul sani? ?Anatin keke mimai mivi asuv houlu keil tuai en meten Ahi, ka mimul milosil kat tounah vasi ten out netan? ?Anatin keke mimumoni roral mintei kataunien onomai? !Ekovei! Hetahos munak vi anatin keke mimai mivahi asuv houlu keil. Hemukonek, komai mun mekilea mevahi asuv houlu keil ka mehelosil kat tounah keil ten out netan vatal min kami. ✧ ⁹ Ka rosualtei koanek. En lesien onak, nalesi keke Ahi sakin komai eiloh-heh keil mekatau en meatin sav vasi keil. Anatin, mesuval koakeil amulamun keil uva en out ten matien en avong koa meatin tavaeen keil umai ris ran vaeen tai. Anatin, nalonge suval memulomal en meten meatin keil en out netan ka en meten angelo keil emun keke, hervitei tuetin, iles matien onomai. ✧ ¹⁰ Komai, meatin keil avit mivi varu veni memusil Kristo, ka kami, mimundemi meteisauen onami mariso veni mimusili. Komai, meatin keil avit mememerau, ka kami mivit mikeih imok. Komai, meatin keil alei sesein komai, ka kami, avouhou min kami. ✧ ¹¹ Anatin, en moulien onomai rokol avong ekek, amai ka maroro kat komai. Memusin en musi eisin

✧ **4:6:** Rom 12:3 ✧ **4:7:** Rom 12:6 ✧ **4:8:** Rev 3:17; 3:21

✧ **4:9:** Rom 8:36; Hib 10:33 ✧ **4:10:** 1Kor 3:18

enges. Amuas komai. Teim somai tovuol. ☆
 12 Ka memum vini komai en umen. Navong
 aselus purun komai, mevis Ahi hetokol kat keil.
 Navong asan mahien min komai, mekuri enges.
 ☆ 13 Navong asel kutut kat komai, meselus tahos
 min keil. Memai mesuval amus en meten meatin
 keil ten out netan. Anatin, en hati avong ekek,
 mevilehilo en mete. ☆

*Pol sel kat me-Korin keil veni en vat keil
 vasuval avi titiali keil onen*

14 Namutis selkatien koanik min kami rovitei
 veni ek vat moumon kami mivamemou. Vuo. Ka
 ek vat masel kat kami vasuval mi vi titak kati keil
 koa envatien onak mul en kami. 15 Veni avaseini
 munak tiser keil taosen halualim (10,000) avisein
 kami usil Kristo, tata onami heite tas. Veni,
 navong mikur moulien hau en Iesu Kristo, inau
 numai navi tata onami veni inau nakur more
 longlongien eva ven kami. ☆ 16 Sakini, napeah
 kami keke mivousil Kristo en vati sakien koa
 inau namul namumoni. ☆

17 Keke makataun kami mivoumoni, nasila
 Timoti vat ven kami. Envatien onak mul ien
 suval vi titak kati ka namundesini. Kei hehit
 risi min kami usil sakien keil ten moulien onak
 veni namusil kat Iesu Kristo. Sakien keil enek
 vatte tas en asa koa namul navihisei eni en sios
 vasi keil en out vasi. ☆ 18 Ka tei en kami
 mimul mivasi kami veni mimundemi keke inau
 nirmai teimun masao en kami. 19 Ka munak
 Asuv hemaeni, hervitei tuetin, nimai ven kami.

☆ **4:11:** 2Kor 11:23-27 ☆ **4:12:** Umen 18:3; 20:34; 1Tes 2:9;
 2Tes 3:8; 1Kor 9:14-15; Sam 109:28; Mat 5:44; Luk 6:28; Umen 7:60;
 Rom 12:14 ☆ **4:13:** Rang 3:45 ☆ **4:15:** Kal 4:19 ☆ **4:16:**
 1Kor 11:1; Plp 3:17; 1Tes 1:6 ☆ **4:17:** Umen 19:22; Plp 2:19-22

Ka en avong enek, nihotini esuk anatin keke koakeil avasi keil amul amum ral min keihoen koa Ahi sani min keil, vuo amul aselus heisav enges. ☆ ²⁰ Veni navong hiasuvien onen Ahi mul en vangi meatin keil, keil arrie lattei en selusien keil enges. Vuo. Arie lati en keihoen ka sakien keil one. ☆ ²¹ ?Kami emi vati keke nimai ven kami hetal min sakien sa? Munak mimul veah mivasi kami, nimai hetal min ai tai keke matalimal en kami eni. Ka munak miviles ran hasien keil onami, nimai hetal min envatien en sakien koa hemerau.

5

Selkatien keke avat keil ten sios avatalimal en Kristin tai vasakin Sios onen Iesu Kristo hetolas

¹ Inau naraengoni aviteni keke tei en kami amul amatil vituai musil rendemien tisa tai koa tiaso mok en asa koa koakeil areingeingen Ahi akilea avoumoni. Naraengoni avit meatin tai en kami mul matil ral min ahin onen tata kati onen. ☆ ² ?Vensa mimul mivasi kami? Tahos imok munak mivalonge vatisa ven sakien tiasaso koa meatin enek mumoni ka mivasila lati ran sios onami.

³ Avaseini namul soutin ran kami, en rendemien onak, naro ral min kami. Ka mukonek, inau namul nasan rendemien onak tuai usil meatin koa mumon sakien tiasaso enek. ☆

⁴ Sakini, navong mihelah ruai keke mivalei rahat usite onen meatin enek, mihesan mahien mini housil rendemien onak ka hetal min keihoen onen Iesu Kristo, Asuv orer. ⁵ Mihesila lat

☆ **4:19:** Umen 18:21; Tiem 4:15 ☆ **4:20:** 1Kor 2:4 ☆ **5:1:** Lev 18:7-8; Dut 22:30; 27:20 ☆ **5:3:** Kol 2:5; Mat 16:19; 18:18; 2Kor 13:10

meatin enek ran sios onami keke heha mau en hen Temat. Vahesa mahien koa hekuri hesakini helokovein sakien tatisaso ten aven. Hemukonek, Ahi houtut ninin onen en avong koa Asuv hemai ris eni. ✧

⁶ Navong mivasi kami en hati avong koa mival mivamaen tisaen en kami, koanek romaltei. Veni selusien enek vi anatin koa vit, “Is koa havivis mumon pulaoa vasi retaho.” ✧ ⁷ Sakini, mihoumoni hesuval koa amumoni en avong ten Anien ten Mul Laui. En sakien koa amotein is vasi keil ran teim se keke pulaoa ae koa is tovuol ien vatolas, kami mihemotein kami ran tisaen keil onami keke mihetolas. Mihoumoni hemukonek veni, en sakien koa Siu keil telamu amuas sipsip en avong ten Mul Laui keke voutut moulien one, kosa, Kristo, sipsip orer, amuasi tuai. ✧ ⁸ Sakini, en moulien orer, hesuval koa romul romumon Anien ten Mul Laui ral min sien. Ka rehelei kati keke ronoumontei natal is ten tisaen, koa vi sakien ten vurohien ka sak kalkalien keil. Vuo, rehoumoni hetal min veret koa is hetovuol ien, hesuval koa rehetolas ka rehousil anatinien. ✧

⁹ En leta koa namutisi min kami tuai, naviteni min kami keke minalah ruaitei natal meatin keil koa amumoni tisa en ave ral min meatin sav keil. ✧ ¹⁰ Navong naviteni mukok, narmundemtei keke minahatei vesesal ven koakeil areingeingen Ahi koa amum tisa en ave, avi metenan, avenan tounah vuo uva netan min nana keil. Veni munak hemukonek, mihemea ran out netan

✧ **5:5:** 1Tim 1:20; 1Pit 4:6 ✧ **5:6:** Kal 5:9 ✧ **5:7:** Eks 13:7; 12:21; Aes 53:7; 1Pit 1:19 ✧ **5:8:** Eks 12:3-20; 13:7; Dut 16:3
 ✧ **5:9:** Mat 18:17; 2Tes 3:14

varei, ka misakras. ¹¹ Aneite ten selusien koa namutisi mukok, minahatei vesesal ven koakeil avit avi tuomi keil en demkatien ka amum tisa en ave ral min meatin sav, avi metenan, avenan tounah, avi uti munmunien, avit usil meatin sav, vuo uva netan min nana keil. En vati meatin koa mukonek, minamaentei kei nalah ruai ka naaniantei natal min kami. ✧ ¹²⁻¹³ Veni, en koakeil amul hae en sios, rovitei inau keke malei rahat usite keil ten moulien one. Ahi varei helei rahat usite one. Ka koakeil amul en sios onami, mal keke mihelei rahat usite keil ten moulien one suval koa Tus Votut viteni koa vit, "*Miheso lat meatin tisa ran kami.*" *Senesis 17:7*✧

6

Selkatien keke Kristin keil anakurtei Kristin sav keil anaha en kot

¹ Munak tai en kami mundemi keke tunali tai en demkatien mumoni tisa mini, romaltei keke hekuri heha en kot onen koakeil areingeingen Ahi. Mal imok keke hekuri heha ven meatin keil onen Ahi keke itali mal eni. ² Veni, musil rendemien enek, hetahos miheilea keke, en avong tai koa hemai, meatin keil onen Ahi ilei rahat usite onen meatin vasi keil ten out netan. ?Ka munak hehi anatin, vensa varei mirkurtei meteisauen vavinvin keke mivatalimal en titi selien keil enges onami kosa? ✧ ³ Ka en angelo keil emun, ir rehelei rahat usite one. Sakini, titi rea keil koa havivi mok en out netan ekek, tahos rehetalimal eni. ⁴ ?Mukave, navong tounah tai hekistal en kami Kristin keil, mal keke mihekuri

✧ **5:11:** 2Tes 3:6; Taet 3:10; 2Sion 1:10 ✧ **5:12-13:** Mak 4:11; Dut 17:7; 19:19; 22:21,24; 24:7 ✧ **6:2:** Dan 7:22; Luk 22:30; Rev 3:21; 20:12-15

heha en kot onen koakeil arvitei Kristin koa amul hae en Sios? !Vuo, hermukteinek! ⁵ Navit usil saki enek vasakin kami mivamemou eni. ? Anatin eli? ?En kami Kristin keil, meatin tovuol vakur meteisauen vavinvin keke vatalimal en titi selien keil onami? ⁶ Ka kami mimul mimusil saki enek: Kristin tai kur Kristin sav va en kot, ka lumaen koakeil areingeingen Ahi aralimal en usite onealu. !Saki enek romaltei vare!

⁷ Rotahoste keke mimul mikukur kami miva en kot. Saki enek mul rie lati keke kami mimot tuai en demkatien onami. Hetahos imok munak mihelokovein usite onami. Hetahos imok keke meatin koa mumoni tisa en kami, vuo koa venan tounah onami, mirkurtei vaha en kot. ✧ ⁸ Ka kami, saki enek onami te sav. Kami mimum tisa ka mivenan tounah ran meatin keil, avaseini avi tuomi keil en demkatien.

⁹ Kami mimumoni suval mireingeingeni keke koakeil amum tisa irtotei en out koa Ahi vi Asuv Houlu ien. !Minaluvoste kami eris! Koakeil amum tisa en ave ral min meatin sav, vuo uva netan min nana keil, vuo akur ason meatin sav, vuo amumon mani en ave, vuo meahos koa matil ral min meahos sav; vati meatin keil enek irtotei en out koa Ahi vi Asuv Houlu ien. ✧ ¹⁰ Anatin, koakeil avena, vuo avi metenan, vuo avi uti munmunien, vuo avit usil meatin sav, vuo avi tarhena; tovuol en keil kilea vato en out koa Ahi vi Asuv Houlu ien. ¹¹ Ka mulamu, tei en kami mimumon saki enek tisa keil enek. Ka Ahi kas motein moulien onami ka ling lat kami ran meatin sav keil keke mivahi onen kati. Ven asa koa Iesu Kristo, Asuv orer, mumoni, Ahi mumon

✧ **6:7:** Mat 5:39; 1Tes 5:15; 1Pit 3:9 ✧ **6:9:** Kal 5:19-21; Efes 5:5; Rev 22:15

kami mimal en meten ral min Ninin Votut onen koa mul mum en moulien onami. ✧

Selkatien keke Kristin keil ihati lat isen Ahi en moulien vasi one

¹² Naraengoni keke tei en kami amul avit, “Ahi maen komai memumon tounah vasi.” Koanek anatin, ka tei en tounah keil enek artahostei ven kami. Inau mun nakilea mahit, “Ahi maenau moumon tounah vasi,” ka nasakras mamaen etai tounah vahi houlu enau. ✧ ¹³ Tei mun en kami amul avit, “Ahi mumon anien keke rovalingi en vanger, ka mumon vanger keke reheling anien eni.” Koanek emun anatin, ka en avong tai hemai veah, anien ka vangen meatin hetovuol veni aver hau keil herkaniantei mun. Ka en vati rendemien koanek, tei en kami mimundemi keke Ahi mumon aver keke rovoum vatisa vatal min meatin sav keke valonge vatahos eni. Ka koanek rovitei anatin, veni Ahi rosantei aver min ir keke rovoum vatisa vatal mini. Ahi san aver min ir keke rovahati lat Asuv eni, ka kei vi Asuv ten aver. ✧ ¹⁴ Sakini rehoum hetahos en aver veni Ahi hesakin aver hemoul eris ran matien hetal min keihoen onen, suval koa kei sakin aven Asuv Iesu mouleris ran matien. ✧

¹⁵ Kami mimumoni suval mireingeingeni keke avemi vi usi aven Iesu Kristo. ? Mal keke miheapil en aven Iesu hetal min aven hoeaso koa kur mani en aven? !Vuo, koanek romaltei! ✧ ¹⁶ ? Mukave, mireingeingeni keke meatin koa maen kei vapil vatal min hoeaso tai, keilu luhetas? Koanek anatin, veni Tus Votut viteni vit, “Navong

✧ **6:11:** Taet 3:3-7 ✧ **6:12:** 1Kor 10:23 ✧ **6:13:** 1Tes 4:3-5

✧ **6:14:** Rom 8:11; 1Kor 15:15,20; 2Kor 4:14 ✧ **6:15:** Rom 12:5; 1Kor 12:27

meahos heapil hetal min ahin onen, keilu luhetas.”
Senesis 2:24 ✧ ¹⁷ Ka en usite sav, meatin koa kapil
 ral min Asuv Iesu, ninin onen ka Ninin onen
 Asuv lutas. ✧

¹⁸ Sakini, navong miles mesai keke mihoum
 hetisa en avemi hetal min meatin sav, mihelo-
 hosai rani. Veni navong meatin keil amumon
 tisaen sav keil, arpuruntei ave, ka navong amum
 tisa en ave ral min meatin sav, amul amum tisa
 vakat ave eris. ¹⁹ Kami mimumoni suval koa
 mireingeingeni keke avemi vi Eim Votut ka Ninin
 Votut koa Ahi sani min kami mul ro ien. Tahos
 mikilea keke moulien onami rovitei mun onami,
 avi onen Ahi. ✧ ²⁰ Veni kei vul lat kami ral
 min moulien onen Natnali koa vi tounah tai koa
 mariso vis mariso mok. Sakini, mihehati lat isen
 Ahi en tounah vasi koa mimul mimumoni hetal
 min avemi. ✧

7

Hihiseien usil sakien ten tetaliheien

¹ Ek vati mahit kesi min kami tounah keil
 koa kami mimutisi emai minau. Kami mimutisi
 mivit, “Tahos keke meatin natetalihetei.” ² Ka
 veni meatin keil houlu amul amatil ral min
 meatin sav keil koa artetalihetei vatal min keil,
 mal keke tetai en meatin vasi keil koa retalihe
 heapil vituai hetal min ahin kati onen, ka tetai
 en ahin vasi keil emun koa retalihe heapil vituai
 hetal min meatin kati onen. ³ Meatin koa retalihe
 hemaen aven min ahin onen, ka en vati sakien
 enek, ahin emun koa retalihe hemaen aven min

✧ **6:16:** Mat 19:5 ✧ **6:17:** Sion 17:21-23; Rom 8:9-11; Kal 2:20

✧ **6:19:** 1Kor 3:16; 2Kor 6:16 ✧ **6:20:** 1Kor 7:23; 1Pit 1:18-19;
 Plp 1:20

meatin onen. Sakien koanik mal en koakeil aretalihe. ⁴ Veni ahin koa retalihe rovitei houlu en aven, ka meahos onen vi houlu eni. Ka en vati sakien enek, meatin koa retalihe rovitei houlu en aven, ka ahin onen vi houlu eni. ⁵ Meatin ka ahin koa luretalihe, lunating koetei keilu keke luvapil vituai. Vahesa lukilea luvoumoni ten avong vahi havivis keke luvasan avong onealu ten hisien. Ka hevus, lukilea luvapil vituai eris. En sise enek, minasantei ahho min Temat vasak vis kami veni misakras mivahuli kat envatien ten avemi. ⁶ Ka rovitei mengkatien tai keke milheting koe kamil keke milhesan avong onamil ven hisien, ka namul namaenis. ⁷ Anatin, en rendemien onak, navit tahos imok vahit meatin vasi keil avasuvail nau keke envatien ten avek romuastei nau. Ka koanek vi sanien tai koa Ahi sani minau, ka Ahi mul sasan sanien tateteisav keil min meatin sav keil. San tai min meatin tai, ka teisav tamun min meatin sav. ☆

⁸ Ka min koakeil artetalihetei veah vuo koakeil avi vatina, navitieni keke tahos anatetalihetei suval inau. ⁹ Ka munak asakras avahuli kat envatien ten ave, tahos imok itetalihe. Veni sakien ten tetaliheien muli imok sakien koa envatien ten ave mul muas keil lises. ☆

¹⁰ Min koakeil aretalihe, nasan mengkatien koanik (rovitei inau ka vi Asuv Iesu koa sani): ahin tai nalokoveintei meatin onen. ☆ ¹¹ Ka munak kei mumoni, kei heto kei sasen enges ka natetalihetei mun, vuo kei heha ris ven meatin kati onen. Ka en vati sakien enek, meatin tai nalokoveintei ahin onen.

☆ **7:7:** Mat 19:11-12 ☆ **7:9:** 1Tim 5:14 ☆ **7:10:** Mat 5:32; 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18

12 Min kami sav keil, inau nasan selusien koanik (vi inau ka rovitei Asuv): munak meatin tai vi Kristin ka ahin onen koa rovitei Kristin maeni vato vatali, kei nalokoveintei. ✧ 13 Ka munak ahin tai vi Kristin ka retalihe ral meatin tai koa rovitei Kristin koa maeni vato vatal mini, kei emun nalokoveintei. 14 Tei en kami amundemi avit Kristin keil koa aretalihe ral min meatin koa rovitei Kristin umai avilehilu en meten Ahi. Ka romukteinek. Navong ahin tai mai kur demkatien, Ahi lesi keke tetaliheien ral min meatin onen mal. Ka meatin emun koa mai kur demkatien, tetaliheien ral min ahin onen mal. Munak rovitei anatin, titiali keil onealu ihilehilu en meten Ahi. Ka veni vi anatin, titiali keil onealu amal en meten. 15 Ka munak kei koa rovitei Kristin en vati valokovein ason koa vi Kristin, en avong enesek, koa vi Kristin herkeih kattei koa rovitei Kristin keke luvato vituai. Ka Ahi vise kamil keke milvato vituai en tomat. ✧ 16 Veni, keik ahin, koreingeingeni keke meatin onom hekur demkatien heka enuk. Ka keik meahos, koreingeingeni keke ahin onom hekur demkatien heka enuk munak milheto vituai. ✧

Hihiseien keke Kristin keil itetos en vati moulien koa Ahi ling keil eni

17 Ka koanik mengkatien koa namul navihisei eni en sios vasi keil: tahos imok keke meatin keil itetos en vati moulien koa Ahi ling keil eni, veni vati moulien enek, Ahi vise keil keke avato eni. ✧ 18 Suval koa munak meatin tai va en vekahoi tuai navong Ahi vise kei mai vi Kristin, meatin enek nasak vistei keke nakulattei vone vekahoi naha ran aven. En vati rendemien koanik, munak

✧ 7:12: Rom 11:16 ✧ 7:15: Rom 14:19 ✧ 7:16: 1Pit 3:1

✧ 7:17: 1Kor 7:20,24

meatin tai rovatei veah en vekahoi navong Ahi vise kei mai vi Kristin, meatin enek nasak vistei keke naha en vekahoi. ¹⁹ En meten Ahi, munak meatin tai va en vekahoi vuo rovatei, vi heisav enges. Ka koa hetetamen imok en meten Ahi vi munak meatin enek long kat mengkatien keil onen. ✧ ²⁰ Sakini, tetai en kami hetos en vati moulien koa mul ien navong Ahi vise mai vi Kristin.

²¹ Munak tei en kami mivi slev navong Ahi vise kami, tahos minandemkotei veni. Ka munak masta onom maenuk keke kovamaluv, kumoni. ²² Veni, navong Ahi vise slev tai keke vamai vahi Kristin en isen Iesu, kei sakini mai vi meatin kati onen koa maluv ran keihoen onen Temat. En vati sise enek, navong Ahi vise meatin koa maluv tuai keke vamai vahi Kristin, kei mai vi slev onen Iesu Kristo. ✧ ²³ Ahi vul lat kami ral min tounah tai koa mariso vis mariso mok. Sakini, minamaentei kami minahi slev onen etai meatin ten out netan. ²⁴ Tuak ka ahinkuli keil, vati moulien koa Ahi vise kami mival ien en avong koa mimai mivi Kristin, tahos imok keke mihetos eni ka miheles mihousil kat Ahi.

Selkatien min koakeil artetalihetei veah ka vatina keil

²⁵ Ek vati mahit kesi min kami tounah keil koa mimutisi emai minau en usite ten koakeil artetalihetei veah. Ahi rosantei minau etai mengkatien usili, ka masan rendemien onak suval meatin tai koa more envatien onen Ahi Asuv mul ien ka mikilea mivaling desien onami ien. ✧ ²⁶ Ven sakvisien keil koa mul emai en

✧ **7:19:** Rom 2:25; Kal 5:6; 6:15 ✧ **7:22:** Flm 1:16; Efes 6:6; 1Pit 2:16 ✧ **7:25:** 1Tim 1:12-13

moulien onami, namundemi navit tahos imok meatin tai vatos en vati moulien koa mul ien tuai. ²⁷ Munak koretalihe ral min ahin tai, konalokoveintei. Ka munak kortetalihetei veah, konalekattei etai ahin. ²⁸ Ka munak koretalihe, koanek tahosis, kormumontei tisaen. Ka munak atouli hau tai retalihe, kei emun romumontei tisaen. Ka tahos mikilea keke kei koa retalihe hekur sakvisien keil helin koa ason tovuol, sakini ek vati mating koe kami keke minalongtei natisa ramat. ✧

²⁹ Tuak ka ahinkuli keil, aneite ten selusien onak mukok: avong koa Ahi ling kati keke Iesu Kristo hemai ris eni, hervitei tuetin hemai. Sakini, meatin vasi keil usil kat Ahi helohlin tounah vasi keil en out netan. Meatin keil koa aretalihe, usil Ahi hesuval koa ahin one tovuol. ✧ ³⁰ Koakeil amurang, usil Ahi hesuval armurangtei. Koakeil asi keil ven tounah, usil Ahi hesuval arsitem keil. Koakeil avul tounah, usil Ahi hesuval tounah one tovuol. ³¹ Ka koakeil amum en umen keil ten out netan, usil Ahi hesuval koa umen one tovuol. Veni out netan koa romul ien kosa, hervitei tuetin hevuol. ✧

³² Namul naviteni mukok veni ek vati mok keke kami mivamaluv ran demkoen keil ten out netan. Veni meatin koa rotetalihetei, rendemien onen mules en tounah keil onen Ahi Asuv ka hemukave hesakin Asuv hesi veni. ³³ Ka meatin koa retalihe, rendemien onen mules en tounah keil ten out netan ka hemukave hesakin ahin onen helonge hetahos. ³⁴ Sakini, meatin enek, rendemien onen elu. Ka ahin keil koa artetalihetei vuo atouli hau keil, keil amundem

houlu usil tounah keil onen Ahi Asuv. Keil e vati mok avatolas en meten Asuv hetal min ave ka rendemien keil one. Ka ahin koa retalihe, rendemien onen mules en tounah keil ten out netan ka hemukave hesakin meatin onen helonge hetahos. ³⁵ Namul naviten koanik veni ek vati makataun kami. Narmultei maling tounah keil vating koe kami. !Vuo! Ka ek vati makataun ualien onami keke hemal revu ka tounah hetovuol heting koe kami ran umen koa mimumoni min Ahi Asuv.

³⁶ Kami mimutisi minau keke tei en meatin hau keil onami koa aring koe atouli hau keil tuetin tuai areingeingeni keke umon sa. Munak amundemi keke amul apurun rendemien onen atouli hau keil one veni amuli sua keil koa mal keke avatetalihe eni, ka munak envatien ten aven meatin hau keil enek keih en keil keke e vati mok avatetalihe, tahosis keke itetalihe esuk. Koanik rovitei tisaen. ³⁷ Ka munak tai en meatin keil ekek, rendemien onen keih veah keke hertetalihetei, ka munak kilea vahuli kat envatien ten aven, tahosis hertetalihetei hetal min atouli hau koa kei ring koe. ³⁸ Sakini, meatin koa retalihe, kei mumoni tahos. Ka meatin koa rotetalihetei, kei mumoni tahos imok.

³⁹ Ahin koa retalihe, kei hetos hetal min meatin onen navong moul mules. Ka munak meatin onen emat, ahin koanek kilea vatetalihe eris vatal meatin sav tai koa kei en vati munak meatin enek vi Kristin tai. ☆ ⁴⁰ Ka inau namundemi keke kei hesi kei imok munak hetos hertetalihetei. Ka en rendemien keil ekek koa namul nasani min kami, namundemi keke Ninin onen Ahi mul kataunau emun eni.

☆ 7:39: Rom 7:2-3

8

Selkatien keke koakeil demkatien one keih anapuruntei koakeil demkatien one memerau

¹ Ek vati mahit kesi min kami tounah keil koa mimutisi emai minau en usite ten anien koa asani min nana keil. ✧ Mimundemi keke kami vasi mikur ileilien keke nana keil arvitei anatin. Ka ileilien mul sakin kami mivasi kami. Hetahos imok munak mihekataun meatin sav keil en sise ten envatien. ✧ ² Meatin koa mul viteni vit kur vasin ileilien tuai, kei mul luvos kei sasen enges ka mul rie lati keke ileilien onen rovinvintei veah. ✧ ³ Ka meatin koa envatien onen keih en Ahi, Ahi kilea eni. ✧

⁴ Rehemdem usil vis anien koa meatin keil amul asani min nana keil. Selusien koa mimutisi minau anatin koa vit, "Mekilea keke nana keil arvitei anatin." Ka mivit risi mivit, "Mekilea keke Ahi, kei tas, ka ahi sav keil tovuol." ✧

⁵ Anatin keke meatin keil amul uva netan min tounah houlu koa avise en ahi vuo asuv one, koa amundemi aro en out nesa vuo en out netan.

⁶ Ka en ir, Ahi tas. ✧ Kei vi Tamer, ka vi vatte ten tounah vasi keil koa mul. ✧ Ka romoul keke rovaha netan mini ka rovahati lat isen. Ka Asuv orer tas. Kei vi Iesu Kristo koa Ahi sakini mumon tounah vasi keil koa mul, ✧ ka ir rokur moulien ka eni.

⁷ Avaseini keke nana keil arvitei anatin, rovitei Kristin vasi keil koa availea eni. Veni, tei en kami koa demkatien memerau veah, en moulien vasi one, navong akan anien koa asani min

✧ **8:1:** Umen 15:29 ✧ **8:1:** 1Kor 13:2 ✧ **8:2:** Kal 6:3 ✧ **8:3:** Kal 4:9 ✧ **8:4:** 1Kor 10:19; Dut 4:35,39; 6:4 ✧ **8:6:** Mal 2:10; 1Kor 12:6; Efes 4:6; Sion 1:3; 1Kor 12:5; Efes 4:5; Kol 1:16 ✧ **8:6:** Dut 6:4; Efes 4:6 ✧ **8:6:** Sion 1:3; Kol 1:16

nana tai, alonge suval amul uva netan mini. En keil, munak akan anien keil enek, amundemi avit umai avahilehilu en meten Ahi ka koanek vasakin demkatien one vamot. ⁸ Vi anatin keke anien sakras vakur ir rovamai vesesal imok ven Ahi vuo vasakin ir rovakeka rani. Munak meatin herkantei, hersakintei kei hetisa mok en koakeil akani. Ka munak meatin tai heani, hersakintei kei hetahos imok helin koakeil arkantei. ✧ ⁹ Anatin keke tei en kami mimaluv keke mivoumon sakien houlu. Ka mihelei kati keke minamaentei tounah keil koa mimaluv keke mivoumoni noumon koakeil demkatien one memerau veah anamot en tisaen. ✧

¹⁰ Mikilea mivapurun keil en sise enek. Kami koa mikur ileilien keke nana keil avi heisav enges miva en out koa uva netan min nana keil ien, ka mikan anien en out enek. Ka koakeil demkatien one memerau veah illes kami, ka heleh keil keke avousil sakien keil onami. Sakini, keil ian anien enek esuk. ¹¹ En sakien enek, ileilien onami mul purun demkatien onen tuomi keil koa memerau, keil koa Iesu Kristo mat veni. ✧ ¹² Ka navong mipurun demkatien onen tuomi keil koa arkeihte, mimumon tisaen va kat keil. Ka navong mimumon tisaen va kat keil, mimumon tisaen va kat Iesu Kristo. ¹³ Sakini, en usite onak, munak nakilea keke anien koa namul nakani mul sakin tuak tai mot en tisaen, nirkantei mun anien koanek. Veni ek rovattei moumon etai en tuak keil avamot en tisaen. ✧

9

✧ **8:8:** Rom 14:3,17 ✧ **8:9:** Rom 14:13,15,21; Kal 5:13 ✧ **8:11:** Rom 14:15,20 ✧ **8:13:** Rom 14:21

Pol selus usil usite onen suval eiloheh tai onen Iesu Kristo

¹ ?Mukave? ?Mimundemi keke inau narmaluvtei keke moumon sakién vasi? ?Mimundemi keke narvitei eiloheh tai anatin?✧ ?Mimundemi keke inau narlestei Iesu, Asuv orer?✧ ?Ka mukave, kami mirvitei heite ten umen koa namumoni ven Asuv? ² Ka avaseini meatin sav keil arkurtei anatin keke navi eiloheh tai, kami mihekur anatin eni imok. Veni demkatien onami vi heite ten umen onak min Asuv, ka rie lati keke navi eiloheh tai anatin. ✧

³ Min koakeil avit avalei rahit en moulien onak, mahit usil usite onak vamukok: ⁴ komai koa mevi eiloheh keil onen Asuv, mal keke mekur anien ka oai ven umen onamai. ✧ ⁵ Ka munak ahin keil onami mul, mal keke avousil komai en ualien onamai suval koa Pita, tunali Iesu keil, ka eiloheh sav keil amul amumoni. ✧ ⁶ ?Mukave, en eiloheh keil vasi, vi inau ka Banabas enges koa melsakras melvakur kataunien ven umen koa melmumoni? ⁷ Meatin tavaeen keil arvultei tounah keil one navong amul amum en army. Ka meatin keil koa aluh ah amul akan anien keil teni. Ka meatin keil emun koa amul alosil kat sipsip keil akilea avamun melik koa akumi ran sipsip keil ose.

⁸ Tatavolien keil ekek nakuri en moulien orer, ka mengkatien onen Ahi mul viteni vatte tas. ⁹ Anatin, veni en Mengkatien onen Mosis amutisi avit, “*Munak buluk osom mul mum venuk en out ten uit, konapar koetei ongon, kimaeni hean tei en uit keil enek.*” *Duteronomi 25:4*✧ ?Mukave, Ahi mul mundem kat buluk enges? ¹⁰ Vuo, navong

✧ **9:1:** 1Kor 1:1 ✧ **9:1:** Umen 9:1-6; 22:17-18; 26:16; 1Kor 15:8

✧ **9:2:** 2Kor 3:2-3 ✧ **9:4:** Luk 10:8; 1Kor 9:13-14 ✧ **9:5:** Sion

1:42 ✧ **9:9:** 1Tim 5:18

Ahi viteni mukok mul mundem usil ir ka amutisi vakataun ir. Veni koakeil akahkah, amumoni ral min rendemien keke ikur tounah rani. Ka koakeil amusuhut, amumoni ral min rendemien keke ikur tei en anien keil enek. ☆ ¹¹ Navong melro ral min kami, komal melluh uti demkatien en moulien onami. ☆ ?Sakini, mukave, romaltei keke melvakur ui umen vaka ven kami vakataun moulien onomal? ☆ ¹² Meatin sav keil koa umai amum min kami, mal keke misan ui umen min keil. Ka namundemi mal imok keke inau komal Banabas emun melhekur etai tounah ran kami. ☆

Ka komal melrovistei kami mivasan ui umen min komal navong melmum ven kami. Vuo, veni emal rovattei melvoumon etai tounah vating koe more longlongien usil Kristo. Sakini melmundemi tahos imok keke melvahisu en avong takeih keil. ☆ ¹³ Kami mikilea keke meatin keil koa amum en Eim Votut akur anien ae en sanien keil koa meatin keil akuri va en Eim Votut. Ka pris keil koa aling sanien onen meatin keil en ahor ten sanien, keil akur usite one ten sanien keil enek. ☆ ¹⁴ En vati sakien enek, Asuv Iesu meng kati keke koakeil avitehiten more longlongien ikur ui umen one rani. ☆

¹⁵ Ka avaseini mal keke makur ui umen ven more longlongien koa namul navitehiteni, narvistei kami mivasani minau. ☆ Ka narmutistei leta koanik keke mahis kataunien ran kami. Vuo, namundemi tahos imok mamat emau valin koa

☆ **9:10:** 2Tim 2:6 ☆ **9:11:** 1Kor 3:6 ☆ **9:11:** Rom 15:27

☆ **9:12:** Umen 20:34-35; 2Kor 11:9; 1Kor 13:7 ☆ **9:12:** 1Tes 2:9

☆ **9:13:** Lev 6:16,26; Nam 18:8,31; Dut 18:1-3 ☆ **9:14:** Mat

10:10; Luk 10:7-8; Kal 6:6 ☆ **9:15:** 2Kor 11:9-10

mamoul ka mapeah kami ven kataunien. Veni ek rovattei kataunien onen meatin etai vasakin selusien ten hasien onak keke moum mae enges vamai vahi heisav enges. ✧ ¹⁶ Munak navitehiten more longlongien min meatin keil, nasakras matiti veimasok veni. Veni Iesu meng kat nau moumoni, ka hetisa li mok minau munak nirvitehitei. ✧ ¹⁷ Munak namumon rendemien onak enges keke moumon umen enek, mal keke nikur hulien teni. Ka nil numon umen enek veni Ahi ling desien onen mul enau ka sila nau moumoni. ✧ ¹⁸ ?Sakini, hulien sa varei makuri? Hulien onak vi sien koa nakuri navong nasa maen more longlongien, avaseini mal keke makur hulien teni.

¹⁹ Inau narvitei slev onen etai meatin. Vuo, nakilea moumon asa koa ek vati moumoni. Ka avaseini, namum suval navi slev onen meatin vasi keil keke nakilea malah meatin keil avahi houlu mok avamai avaling desien one en Iesu. ✧ ²⁰ Navong namum ral min Siu keil, namusil sakien keil one keke nakilea malah keil. Anatin, navong namum ral min koakeil amusil kat mengkatien keil onen Mosis, inau mun namusil kati keke nakilea malah koakeil amusili, avaseini inau namaluv ran viau teni. ✧ ²¹ En vati sise enek, navong namum ral min koakeil armusiltei mengkatien keil onen Siu keil, inau mun namusil sakien keil one keke nakilea malah keil. Rovitei keke narmusiltei mengkatien keil onen Ahi, ka namul namusil kat mengkatien keil onen Kristo. ✧ ²² Navong naro ral min meatin keil koa

✧ **9:15:** Umen 18:3 ✧ **9:16:** Ser 20:9 ✧ **9:17:** 1Kor 4:1

✧ **9:19:** Mat 20:26-27 ✧ **9:20:** Umen 16:3; 21:20-26 ✧ **9:21:**

Kal 2:3

amundemi keke Ahi romaentei keil avoumon tounah houlu veni demkatien one memerau veah, ✧ inau numai suval keil ka narmumonte tounah keil enek keke nakilea malah keil avamai ven Iesu. En sakien enek, nasak visi moumon asa meatin keil amundemi mal keke nakilea malah tei en keil avamai ven Iesu keke voutut moulien one. ✧ ²³ Tounah vasi koa namumoni, namumoni keke more longlongien kilea heka vasi out, keke inau nakilea makur tokolkatien keil teni vatal min meatin keil enek.

²⁴ Demkatien onami suval lohlohien tai koa meatin houlu amul amulohloh eni, ka meatin hetas hekur uite teni. Sakini, en lohlohien ten demkatien onami, miheloh hekeih keke mivakur uite ten demkatien onami. ✧ ²⁵ En out netan, meatin keil talohlohien amul avuli kat sakien keil one keke avasak mesein keil ven lohlohien enek. Ka keil amumoni keke vahit avakur uite ten lohlohien koa vahi salosalalo tai koa, hervitei tuetin, hemande. Ka ir, romumoni keke rovakur uite koa sakras vamande. ✧ ²⁶ Sakini, en moulien onak, navuli kat sakien ka rendemien keil onak. En lohlohien ten demkatien, namuloh mal keke matokol keite teni. Nasuval meatin koa mutit. Narsonte hek en out vasis. Vuo, nasak visi keke mason hek vaso lises. ²⁷ Lises, namumoni keih enau eris keke mahuli kat envatien keil ten avek. Namumoni mukonek keke, navong nihitehiten selusien onen Ahi min meatin sav keil hevus, Ahi hervitentei minau hehit nasakras emun makur uite ten demkatien onak. ✧

✧ **9:22:** Rom 14:1 ✧ **9:22:** 2Kor 11:29; Rom 11:14 ✧ **9:24:** Plp 3:14; 2Tim 4:7 ✧ **9:25:** 1Tim 4:8; 2Tim 2:4-5; 4:8; Tiem 1:12; 1Pit 5:4 ✧ **9:27:** Rom 8:13; 13:14

10

*Hihiseien keke Kristin keil anamaentei enva-
tien ten ave nalamun keil*

¹ Tuak ka ahinkuli keil, ek vat kami mivandem kat asa koa kur out en avu orer keil koa amusil Mosis mulamu. En ualien one, Ahi mul koe keil en mahmah onen ka sakin keil amu koteh Atas Tahilhili. ✧ ² Navong aling rendemien one keke avousil Mosis, suval koa mahmah ka atas enek vi baptaes en keil umai avi meatin keil onen. ³ Keil vasi akan vati veret tas, koa vi manna koa Ahi sani min keil. ✧ ⁴ Ka keil vasi amun vati oai tas koa Ahi sakini kistal ran mari ahahat. Mari ahahat enek vi tatavolien tai usil Kristo koa musil keil ka san oai min keil en ualien one. ✧ ⁵ Ka avaseini keke Ahi mul lei kat revu keil, vesesal me-Isrel keil vasi, Ahi rosotei ven keil. Sakini, kei sakin keil umatmat ka teiai keil one mul retasil en out volvol, ka arrokoltei out ten tokolkatien. ✧

⁶ Tounah keil ekek koa kistal en keil vi metai tai min ir vassel kat ir er nahattei keke rovoumon tounah keil tatisa suval koa keil amumoni. ✧

⁷ Kami minahatei netan min nana keil suval koa keil amumoni. Veni navong amumoni, amumon tisaen suval koa Tus Votut viteni koa vit, "*Navong me-Isrel keil arondan en mari anien keke uva netan min nana koa kur niniven buluk, amunmun houlu ka amatil vituai ral min keil eris.*" *Eksodas 32:6* ⁸ Ir ronoumtei natisa en aver nasuval koa tei en keil amumoni. Veni Ahi san mahien min keil ven tisaen enek, ka meatin taosen hanumau tai

✧ **10:1:** Eks 13:21-22; 14:22-29 ✧ **10:3:** Eks 16:4,35; Dut 8:3; Sam 78:24-29 ✧ **10:4:** Eks 17:6; Nam 20:11; Sam 78:15 ✧ **10:5:** Nam 14:6,23,29-30; Sam 78:31; Hib 3:17; Siud 1:5 ✧ **10:6:** 1Kor 10:11; Nam 11:4,34; Sam 106:14

ka etel emun (23,000) umatmat en avong tas. ✧
 9 Ir ronasak vistei ronaleh vurohien onen Kristo namai en ir nasuval avong koa tei en me-Isrel keil amum tisa ka Ahi sakin tetal tisa uva akat vini keil. ✧ 10 Ir ronaselus kututtei en asa koa Ahi mul mumoni suval koa tei en me-Isrel keil amumoni, ka Ahi san angelo tai mai mu vinvini keil. ✧ 11 Tounah keil enek kur out en keil keke avahi metai keil avasel kat meatin sav keil. Ka amutisi vahi selkatien min ir koa romoul en avong koanik koa vesesal out netan ka tounah koa mul ien hevuol. ✧

12 Sakini, munak mimundemi keke mimul mimulomal keih veah en demkatien onami, mihelei kat revi minamottei en tisaen. 13 Sakvisien vasi koa mikuri en moulien onami asuval sakvisien keil koa amul umai en meatin vasi keil. Ka Ahi, koa mul vuli kat hatkatien keil onen keke vakataun meatin keil onen, kei hermaentei sakvisien tai hemai en kami koa misakras mivali eni. ✧ Ka en avong koa tisaen keil umai asak vis kami, Ahi hesan sise min kami keke mivamea rani.

14 Sakini tuak onak eli keil, minahatei netan min nana keil. Anatin, mihelohosai ran sakien enek. ✧ 15 Namul naselus min kami suval meatin keil koa vatie mul. Kami mihelei rahat en selusien onak keke vi anatin vuo rovitei anatin. 16 Mihendem visi. Navong ir romun uaen en Anien Votut onen Asuv koa romasmas Ahi veni, romundem usil ran Iesu Kristo koa mutut ir. Ka navong rovlul vahas veret ka rokan vituai eni,

✧ **10:8:** Nam 25:1,9 ✧ **10:9:** Nam 21:5-6 ✧ **10:10:** Nam 14:2,36; 16:41-49; Sam 106:25-27; Hib 3:11,17 ✧ **10:11:** 1Kor 10:6; 1Pit 4:7 ✧ **10:13:** Dut 31:5-8; Tiem 1:2-5; Hib 13:5-6 ✧ **10:14:** 1Sion 5:21

romundem usil aven Iesu koa mat en aiveave ven ir. En sakien enek ir rorie lati keke romai rovi aven Iesu Kristo koa tas. ✧ ¹⁷ Romul rovul vahas veret tas. Sakini, navong rokanian vituai, rorie lati keke, avaseini rovi houlu, rovi aven koa tas. ✧ ¹⁸ Mihendem vis me-Isrel keil. Navong keil akan hati sanien koa alingi en ahor ten sanien, keil akapil vituai keke uva netan min Ahi. ✧ ¹⁹ ? Asa varei vi aneite ten selusien onak? ?Nana tai vi ahi anatin? ?Ka anien koa asani va mini vi tounah tai en meten Ahi? ✧ ²⁰ !Vuo, avi heisav enges! Namul naviteni keke buluk ka sipsip keil koa amuasi ka alingi en ahor ten sanien onen nana keil, amul asani min temat keil, arsantei min Ahi. Ka inau ek rovattei li mivaha netan min temat keil ka mivapil vituai vatal min keil. ✧ ²¹ Misakras mivamun uaen en Anien Votut onen Asuv ka, katau, mivaha mivamun uaen emun en out koa uva netan min temat keil ien. Misakras mivaanian en avet ten Anien Votut onen Asuv ka mivaanian emun en avet en out koa asan sanien min temat keil ien. ✧ ²² ?Mukave? ?Mivit mivasakin Asuv vavuroh veni mivit mivousil asuv tamun? ?Mimundemi mivit mikeih imok keke mihelohosai ran vurohien onen? ✧

²³ Kami mimul miviteni mivit, “Ahi mul maen komai memumon tounah vasi.” Koanek anatin, ka tei en tounah keil enek artahostei ven kami. Mikilea mivahiten selusien koanek, ka tounah houlu rokatauntei moulien onami. ✧ ²⁴ Tovuol en kami voumon tounah koa vakataun kei sasen.

✧ **10:16:** Mat 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:19-20; Umen 2:42

✧ **10:17:** Rom 12:5; 1Kor 12:27; Efes 4:16; Kol 3:15 ✧ **10:18:**

Lev 7:6,15; Dut 14:22-27 ✧ **10:19:** 1Kor 8:4 ✧ **10:20:** Dut

32:17; Sam 106:37; Rev 9:20 ✧ **10:21:** Mal 1:7,12; 2Kor 6:15,16

✧ **10:22:** Dut 32:21-22 ✧ **10:23:** 1Kor 6:12

Vuo, en sakién vasi onami, mihekataun meatin sav keil eni. ✧ ²⁵ Sakini, mihoumoni hemukonek: vuseri koa avuli en out ten hulhulien, tahos keke mivahuli ka mivani. Ka minahistei keil keke mivahotini keke vuseri enek ka en sanien koa asani min nana keil veni vahesa napurun rendemien onami. ²⁶ Veni Tus Votut viteni vit, “*Out netan ka tounah vasi koa amul ien avi onen Ahi.*” *Sam keil 24:1* ✧ ²⁷ Ka munak meatin tai koa rovitei Kristin sisil enuk keke kovaanian en teim sen, ka komaeni, kian anien vasi koa sani minuk. Konahistei konahit, “?Anien enek ka kave?” keke kovahotini mal kovaani. ✧ ²⁸ Ka munak meatin ekek hehiteni minuk hehit anien koanik asani min nana keil, konaantei. Veni vahesa kei viteni minuk veni mundemi romaltei kovaani. Ka hemukonek, herpuruntei rendemien onen. ✧ ²⁹ Navit usil asa koa mal en rendemien onen meatin sav, rovitei rendemien onami.

Ka vahesa tai en kami hehit kesi minau hehit, “?Vensa nimaen rendemien onen meatin sav heting koe asa koa inau nakilea moumoni? ³⁰ ? Veni munak namasmas Ahi ven anien ak, vensa meatin sav kilea vaselus karen inau veni namul nakani?” ✧

³¹ Sakini, navong mimul mikanian, vuo mimun etai tounah, vuo en tounah vasi koa mimul mimumoni, mihoumoni en sakién tai koa hehati lat isen Ahi. ✧ ³² Anatin, sakién onami napuruntei rendemien onen Siu keil vuo koakeil arvitei Siu vuo rendemien onen koakeil amul en Sios onen Ahi. ✧ ³³ Sakini, mihoumoni

✧ **10:24:** Rom 15:2 ✧ **10:26:** Sam 50:12; 89:11 ✧ **10:27:** Luk 10:8 ✧ **10:28:** 1Kor 8:7 ✧ **10:30:** 1Tim 4:4 ✧ **10:31:** Kol 3:17 ✧ **10:32:** Rom 14:13

hesuval koa inau namumoni: en tounah vasi koa namumoni nasak visi moumon asa koa mal en meten meatin sav keil. Narmundemteis asa koa hekataun inau enges, ka namundem usil asa koa hekataun meatin sav keil keke vahesa keil ikur demkatien eni ka Ahi houtut moulien one. ✧

11

¹ Sakini, miheleisungein sakien keil onak, hesuval koa inau namul naleisungein sakien keil onen Iesu. ✧

Hihiseien usil sakien onen Kristin keil navong alah ruai keke avaha netan min Ahi

² Namasmas kami veni, lisenges, mimundem kat inau ka mimusil hihiseien keil koa nasani min kami. ³ Ka ek vati keke kami mivailea keke Iesu vi avat onen meahos vasi keil, meahos tai vi avat onen ahin onen, ka Ahi vi avat onen Iesu. ✧

⁴ Sakini, munak meatin tai mul vis vuo vit luvat selusien onen Ahi en meten meatin keil ka mul kav koe vatin, kei rie lati keke mul san memouen ven avat onen koa vi Kristo. ⁵ Ka munak ahin tai mul vis vuo vit luvat selusien onen Ahi en meten meatin keil ka rokav koetei vatin, en sakien orer, kei mul rie lati keke mul san memouen ven avat onen koa vi meatin onen. Sakien enek suval memouen koa ahin kuri navong asev en vatin.*

⁶ Ka munak ahin tai en rovattei vaav koe vatin, mal keke isev en vatin. Ka veni vi memouen keke asev en vatin ahin tai, hetahos imok keke heav koe vatin en kaliko tai. ⁷ Meahos keil, mal

✧ **10:33:** 1Kor 9:20-22 ✧ **11:1:** 1Kor 4:16; Plp 3:17 ✧ **11:3:** Efes 5:23; Sen 3:16; Efes 5:23; 1Kor 3:23 * **11:5:** Navong avotini keke ahin tai mul mum tisa ral min meatin keil, asev en vatin keke hememou en meten meatin keil.

keke anaav koetei vatie veni akur suvalien onen Ahi ka amul arie lat hetetamenien onen. Ka ahin keil, keil amul arie lat hetetamenien onen meatin keil one. ☆ 8 Veni meahos, Ahi romumontei vaka en ahin, ka mumon ahin ka en meahos. ☆ 9 Ka Ahi romumontei meahos vakataun ahin, ka mumon ahin vakataun meahos. ☆ 10 Sakini, mal keke ahin tai heav koe vatin vatie lati keke meatin onen vi avat onen. Houmon sakien enek vasakin angelo keil isi keil navong iles sakien ten houhouen onen. 11 Avaseini mukok, en moulien orer en Iesu, mal keke ahin keil ka meahos keil amum vituai, veni ahin tovuol munak meahos tovuol, ka meahos tovuol munak ahin tovuol. 12 Veni en sakien koa Ahi mumon ahin ka en meahos, Ahi mumon meahos ka en ahin navong avasi. Ka tounah vasi koa amul aka ven Ahi.

13 Kami milei rahat en usite koanek: ?Mal keke ahin tai hehis min Ahi en meten meatin keil navong rokav koetei vatin? 14 Veni, navong roles meahos tai koa hilin tetaveah, rolesi keke romaltei ka vi memouen mini. 15 Ka navong ahin, hilin tetaveah, rolesi tahos imok ka rovati lat isen. Veni Ahi san hilin mini vaav koe vatin. 16 Ka munak etai en kami en vati voumon selkututien usil sakien enek koa ahin mul kav koe vatin navong mul vis, navit mahiteni keke sios vasi keil onen Ahi amul amusil sakien enek, navong umai vituai keke uva netan min Ahi, ka komai eiloheh keil mermaentei sakien savsav keil.

Hihiseien usil sakien koa amumon Anien Votut onen Iesu eni

☆ **11:7:** Sen 1:26-27; 5:1; 9:6; Tiem 3:9 ☆ **11:8:** Sen 2:21-23; 1Tim 2:13 ☆ **11:9:** Sen 2:18-23

17 Ka en usite ekek, narmasmastei kami eni: navong milah ruai, rovitei ven tounah koa tahos, ka ven tounah koa tisa. 18 Mulamu, nalonge keke navong milah ruai, mimul miriti vas kami mivi vangite savsav keil. Ka navong nalonge, namundemi keke hati selusien teni vi anatin. ✧ 19 Ka vahesa hetahos keke mimul miriti vas kami mukok keke mihehotin isei keil en kami avi onen Ahi anatin. ✧ 20 Navong milah ruai keke mikur Anien Votut onen Asuv, mirmumonte en rendemien keke mivandem Asuv Iesu. 21 Veni navong mimumon anien enek, tei en kami akan vasi anien ae mulamu. Ka sakini, tei en kami amai kat keil veah, ka teisav emun amunmun vini keil. 22 ?Mukave? ?Teim onami tovuol keke mivaanian ka mimunmun ien? ?Vensa mimul mipurun Sios onen Ahi ka misakin koakeil tounah one havivi amemou? ?Mimundemi mivit mahiten sa min kami ven sakien koanik? ? Mamasmas kami? !Vuo, nasakras! ✧

23 Hihiseien usil Anien Votut enek koa nasani min kami, nakuri ven Asuv Iesu keke en vongien koa asa lat moulien onen, kei kur veret tai. ✧ 24 Ka navong san masmasien min Ahi veni, kum vahasi ka viteni vit, “Koanik vi avek koa nasani ven kami. Mihoumoni hemukonek keke mihendem usil nau.” 25 En vati sakien enek, navong akanian evus, Iesu kur veiuaen ka viteni vit, “Uaen koanik vi rak vasakin hatkatien hau onen Ahi vakeih ka vamai vahi anatin. Mihoumoni hemukonek keke mihendem usil nau.”

✧ 11:18: 1Kor 1:10-12; 3:3 ✧ 11:19: Dut 13:3; 1Sion 2:19

✧ 11:22: Tiem 2:5-6 ✧ 11:23: Mat 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:19-20

✧ 26 Sakini, hetokol avong koa Iesu hemai ris eni, en avong vasi koa mikan veret koanik ka mimun uaen enek mimul mivitehiteni keke Asuv mat vinat meatin keil. ✧

27 Sakini, munak meatin etai kan veret vuo mun uaen en Anien Votut onen Asuv Iesu en sakien koa romaltei, kei hekur mahien veni mul mumon tisaen vakat aven Iesu ka ran. ✧

28 Sakini, helamu en avong koa mihean veret ka mihemun uaen koanik, kami vasi mihendem usil aneite teni ka mihelei rahit moulien onami. ✧

29 Veni munak mikan veret ka mimun uaen en sakien tai koa mul purun meatin sav keil koa avi aven Asuv, mimul mileh mahien onen Ahi emai en kami. ✧ 30 Ven sakien onami enek, houlu en kami amesai ka ave memerau, ka tei en kami umat. ✧ 31 Ka vahit rovalei rahit moulien orer valamu, mahien onen Ahi varmaitei en ir. 32 Ka navong Ahi san mahien min ir kosa, mumoni vatalimal en ir. Veni navong romai romal eris en meten, reherkurtei mun mahien en keite ten tounah vasi navong hesan mahien min meatin keil en out netan en Mari Kot onen. ✧

33 Sakini, tuak ka ahinkuli keil en demkatien, navong milah ruai keke mivan Anien Votut onen Asuv, mihetosin teisav keil keke mivatiti anien ami. 34 Ka munak amai kat kami, miheanian en teim onami helamu. Hesakini, navong milah ruai, miherlehte mahien onen Ahi hemai en kami. Ka en usite ten tounah sav keil, nihisein kami eni navong nimai.

✧ **11:25:** Eks 24:8; Ser 31:31; 32:40; 2Kor 3:6; Hib 8:8-13; Eks 24:6-8; Sak 9:11 ✧ **11:26:** Mat 26:29 ✧ **11:27:** Hib 10:29
 ✧ **11:28:** Mat 26:22; 2Kor 13:5 ✧ **11:29:** 1Kor 11:20-21
 ✧ **11:30:** Umen 7:60; 1Kor 15:20; Efes 5:14; 1Tes 5:6 ✧ **11:32:** Hib 12:5-6

12

Hihiseien usil sanien keil koa Ninin Votut mul sani

¹ Tuak ka ahinkuli keil, ek vati mahit kes asa koa mimutisi minau usil sanien keil koa Ninin Votut mul sani, veni ek vati keke kami mivailea anatinien usili. ² Kami mikilea keke, mulamu, navong mireingeingen Ahi semau, tounah sav keil houlu amulamun kami mivupuol en sise sav keke mivaha netan min nana keil koa asakras avaselus min kami veni armoultei. ✧ ³ Sakini, ek vat kami mivailea revi asa koa mul rie lati keke Ninin Votut mul en meatin tai. Koakeil Ninin Votut mul en keil, asakras avasesenda en Iesu. Ka koakeil Ninin Votut tovuol en keil asakras avahiteni vahit, "Iesu vi Asuv anatin." ✧

⁴ Sanien tateisav keil avi houlu, ka Ninin tas mul san keil vasi. ✧ ⁵ Kataunien tateisav keil avi houlu, ka romum min Asuv tas. ✧ ⁶ Ka umen tateisav keil emun avi houlu, ka Ahi tas mul san keihoen min ir keke rovoumoni. ⁷ Ninin Votut mul vothot en kei en moulien onen tetai en Kristin vasi keil vakataun Kristin savsav keil emun. ✧ ⁸ Min meatin tai, Ninin sakini mul vit lat selusien ten meteisauen koa ka ven Ahi. Ka min meatin sav tai, vati Ninin enek mul vothot en tounah mini keke vahit meseini min meatin sav. ⁹ Min meatin sav, Ninin enek mul san demkatien keke tounah tai hekistal hehi anatin. Ka min meatin sav eris, Ninin vatinek sakini kilea vasak revi aven meatin sav keil. ¹⁰ Min tai, san keihoen voumon merikel; ka min teisav, san keihoen vahit luvat selusien koa Ahi sani mini.

✧ **12:2:** Sam 135:15-18; Hab 2:18-19 ✧ **12:3:** Mak 9:39; 1Sion 4:2-3 ✧ **12:4:** Rom 12:6; Efes 4:4 ✧ **12:5:** Efes 4:11 ✧ **12:7:** 1Kor 14:26; Efes 4:12

Min teisav tamun, sakini valei kilea asa koa ka ven Ninin onen Ahi, ka asa koa ka ven ninin tisa keil. Min meatin tai, Ninin maeni vaselus en selusien savsav keil, ka min meatin sav, maeni valong kilea en selusien koa kei mul viteni. ☆

¹¹ Tounah vasi keil enek avi sanien keil koa Ninin tas mul sasani. Ka kei varej mul riti retai en keil min meatin keil musil rendemien onen. ☆

Kristin keil asuval hati usiven keil koa akapil vituai en aven tas

¹² Ninin Votut mul san retai en sanien min koakeil amusil Iesu veni asuval aven koa tas koa hati usiven houlu amul ien. Avaseini hati usiven keil avi houlu, avi aven koa tanges. ☆ ¹³ Anatin, avaseini keke rovi Siu vuo rovitei Siu, rovi slev vuo romaluv, rovi baptaes en Ninin Votut tas ka kei sakin ir romai rovi vangj meatin tas koa vi aven koa tas. Ka vati Ninin enek mai sien ir vasi. ☆

¹⁴ Anatin eli, en aven meatin tai, hati usiven houlu amul ien. ¹⁵ Munak ale tanetan tai hehiteni hehit, "Inau narvitei ahe, sakini narkapiltei en aven meatin koanek," hersakintei ale tanetan enek herkapiltei mun hetal min aven. ¹⁶ Ka munak araling tai hehiteni hehit, "Inau narvitei amet, sakini narkapiltei en aven meatin koanek," hersakintei araling enek herkapiltei mun hetal min aven. ¹⁷ ?Munak aven meatin tai vahi amet enges, hetaengon tounah hemukave? ?Munak aven vahi araling enges, hemusmus hemukave? ¹⁸ Ka romukteinek, veni Ahi ling revj hati usiven tateisav keil vasi ten aven meatin

☆ **12:10:** Umen 2:4; 1Kor 14:5 ☆ **12:11:** Rom 12:3; 1Kor 7:7; Efes 4:7 ☆ **12:12:** Rom 12:4-5; 1Kor 10:17 ☆ **12:13:** Kal 3:28

amusil rendemien onen. ¹⁹ Munak usiven keil vasi avi vati usiven tanges, hervitei mun etai aven. ²⁰ Ka romukteinek veni hati usiven tateisav keil akapil vituai keke avahi aven meatin koa tanges.

²¹ Sakini amet tai sakras vahiteni min ahe vahit, "Inaus nakilea mato, ek rovattei keik." Vuo avat sakras vahiteni min alen vahit, "Inaus nakilea mato, ek rovattei keik." ²² Romukteinek. Veni hati usiven keil koa rolesi memerau imok, aven meatin enek sakras vato munak keil armultei ien. ²³ Hati usiven keil koa romundem maen keil, romusin koe revi keil. Ka hati usiven keil koa romemou en keil, rolei kat revi keil tahos. ²⁴ Ka hati usiven keil koa amul en mesai, rormusin koetei keil. Ka Ahi ling revi usiven keil ten aven amul en vulie kati keke koakeil romundem maen keil, rovouhou min keil en sakien koa romusin revi keil. ²⁵ Ahi mumoni mukonek vasakini keke tasilien hetovuol en aven meatin tai, hati usiven keil vasi umon sakien hetas ka ilei kat revi hati usiven sav keil. ²⁶ Hesakini, munak hati usiven tai ten aven meatin mul longe tisa, hati usiven vasi keil ilonge hetisa hetal mini. Ka munak avati lat hati usiven tai, usiven vasi keil ilonge hetahos hetal mini.

²⁷ Namul navit usil sakien ten hati usiven keil veni kami vasi mivi hati usiven keil ten aven Iesu Kristo. ✧ ²⁸ Aven enek vi Sios onen Ahi, ka kei ling hati usiven keil ien koa amukok: koa mulamu, ling eiloheh keil; koa elu eni, ling provet keil; ka koa etel eni, ling tiser keil. Ka koa katau eni, Ahi san keihoen min meatin savsav keil en sios; koakeil akilea

✧ **12:27:** Rom 12:5; Efes 5:30

avoumon merikel; koakeil avasak revi meatin keil ran mesaien; koakeil avakataun mesav keil; koakeil avahi metai keil; ka koakeil avaselus en selusien keil tateisav koa areingeingeni mulamu.

✧ ²⁹ Rovitei meatin vasi keil ten sios koa avi eiloheh keil, vuo provet keil, vuo tiser keil, vuo akur keihoen keke avoumon merikel. ³⁰ Rovitei keil vasi koa akur keihoen keke avasak revi meatin keil ran mesaien one, vuo avaselus en selusien keil tateisav, vuo avahit luvat aneite ten selusien koa amul aviteni. ³¹ Ka kami emi hehati mok sanien keil koa hehi hetetamen imok vakataun meatin sav keil en sios onen Ahi. Ka helamu, nihisein kami emau en tounah tai koa tahos imok mulin sanien keil enek.✧

13

Munak envatien tovuol en moulien orer; tounah vasi koa romul romumoni ral min sanien keil onen Ninin Votut avi heisav enges

¹ Avaseini munak nakilea maselus en selusien tateisav keil ten out netan ka selusien onen angelo keil emun, ka munak envatien onak en meatin sav keil tovuol, selusien keil vasi onak vi verien enges suval namumuas heisav en ave vuo bel tai. ² Vahesa makur keihoen keke mahit luvat selusien onen Ahi, vuo mailea en tounah vasi koa mul suai ka ileilien sav keil, vuo demkatien onak keih imok keke moumon tounah koa marite suval makulat mari hou keil ran vulie. Ka avaseini nakilea moumon tounah vasi keil ekek, munak envatien onak tovuol, navi heisav enges.

✧ ³ Vahesa masan vasi tounah onak vaha min

koakeil tounah one tovuol, vuo mamae lat avek avapurunau veni namusil Iesu keke mahasi nau veni.* Ka munak namumon tounah keil enek, ka envatien onak en meatin sav keil tovuol, Ahi hersan etai tounah minau veni. ✧

⁴ Kei koa envatien koa vi anatin mul ien mul rie lati en sakien keil ekek: vi tinahos, tin natamureitei, nahi elutei, nahasitei, ka nandem maentei meatin sav keil. ⁵ Kei koa envatien mul ien nakarentei meatin sav keil, nahitei metenan, navurohtei nakalah, ka nahuli kattei tounah keil koa meatin sav mumoni romaltei eni. ✧ ⁶ Kei nasitei kei en tounah keil tatisa, ka hesi kei imok en tounah keil koa musil anatinien. ✧

⁷ Envatien mul sakin ir rokilea rovalomal en avong vasi, ka demkatien orer hekeih lisenges. Kei sakin ir rokilea rovaling desien orer en Ahi ka hatkatien keil onen, ka rehermottei, avaseini asa koa hemai. ✧

⁸ Sakien ten envatien hel lises ka lisenges. Ka sakien koa avit luvat selusien onen Ahi, kei heha hevuol. Selusien savsav keil koa tei en meatin keil avitehiteni, keil ivus. Ka ileilien koa meatin keil akuri ran Ninin Votut, kei mun heha hevuol.

⁹ Veni asa koa rokilea eni ka asa koa rovit luvati, Ahi vothot en hatte havivis min ir. ¹⁰ Ka navong Ahi hehothot en tounah vasi keil min ir, havivis koa vothot eni min ir tuai, heha hevupuol.

¹¹ Navong semau navi titiali, naselus suval titiali, rendemien onak suval titiali, ka namundem usil tounah keil suval titiali. Ka navong

* **13:3:** Selusien matu sav tai vit, “mamae lat avek avanit lini veni namusil kat Iesu.” ✧ **13:3:** Mat 6:2 ✧ **13:5:** Plp 2:4; Sak 8:17 ✧ **13:6:** Rom 12:9 ✧ **13:7:** Pro 10:12; Rom 15:1; 1Pit 4:8; 1Kor 9:12

numai navi mari meatin, nalokovein sakien onen titiali keil. ¹² Veni kosa, rorkilea vasitei tounah keil onen Ahi. Kei suval koa romul roles vis niniven tounah keil enek en titi kilas tai. Ka en avong koa hemai veah, rehelei vasin tounah keil enek en meter kati. Anatin, asa koa rokilea eni kosa havivis, ka en avong enek, reheilea en tounah vasi hesuval koa Ahi kilea vasi en ir tuai.
✧

¹³ Ka kosa, rehel rehoumon sakien etel enek: reheling demkatien orer en Iesu, rehendesini keke Ahi houtut ir, ka envatien orer hel en Ahi ka meatin sav keil. Ka koa marite en sakien keitel enek vi sakien ten envatien. ✧

14

Sanien koa avit luvat selusien onen Ahi mul kataun meatin keil onen mulin sanien koa aselus en selusien tateisav keil

¹ Kami mihehikiti mihetie lat envatien min meatin sav keil, ka emi hehat imok sanien keil koa Ninin onen Ahi mul sani min meatin keil onen. Ka sanien koa emi hehati mok keke miyakuri vi sanien koa sakin meatin tai kilea vahit luvat selusien onen Ahi. ✧ ² Veni koakeil akur sanien koa sakin keil aselus en selusien tateisav keil arselustei min meatin sav keil. Vuo, amul aselus min Ahi enges. Ka amul aselus usil tounah koa mul suai ka en keihoen ten Ninin Votut, ka meatin tovuol koa valong kilea asa koa amul aselus usili. ³ Ka meatin koa vit luvat selusien keil onen Ahi mul selus min meatin keil. Ka selusien onen mul kataun keil, mul san keihoen min keil, ka mul vati lat rendemien keil

✧ **13:12:** 2Kor 5:7; Tiem 1:23 ✧ **13:13:** 1Tes 1:3; 1Sion 4:16

✧ **14:1:** 1Kor 12:31; 14:39

one. ⁴ Koakeil aselus en selusien tateisav keil amul akataun keil sase enges. Ka koakeil avit luvat selusien onen Ahi amul akataun meatin vasi keil ten sios. ⁵ Inau ek vati keke kami vasi mivailea mivaselus en selusien tateisav keil. Ka ek vati mok keke houlu mun en kami mivakur sanien koa mivahit luvat selusien onen Ahi. Anatin, meatin koa vit luvat selusien onen Ahi mul kataun meatin sav keil mulin kei koa mul selus en selusien tateisav keil. Selusien tateisav keil atahos munak meatin tai mul koa kilea vahit luvat aneite teni min meatin sav keil vakataun moulien one. ✧

⁶ ?Tuak ka ahinkuli keil, munak numai ven kami ka niselus min kami en selusien tateisav keil koa kami mireingeingeni, koanek hekataun kami? !Vuo, sakras! ?Ka munak numai keke mahothot en tounah koa Ahi sani minau, vuo masan ileilien tai, vuo mahit luvat selusien onen Ahi, vuo nihisein kami en tounah, koanek hekataun kami? !Anatin, hekataun kami! ⁷ Kitar ka iukalele* luvi tounah koa moulien tovuol en keilu, lura tavol usil rendemien koanek min ir. ?Munak meatin tai muasi ka rovuli kat revitei string keil teni, meatin keil ilong kilea tun teni hemukave? !Asakras! ⁸ ?Ka munak meatin tai houh amaru† keke vahise meatin keil tavaeen avasak mesein keil ven vaeen, ka kei rosa revitei rea teni, isei kilea vasak mesein keil? Meatin tovuol. ⁹ En vati sise enek, munak tai en kami mul selus en selusien tateisav tai koa meatin sav keil areingeingeni, keil asakras avalong kilea eni. Kei mul selus heisav enges. ¹⁰ Anatin keke selusien tateisav keil houlu amul en out netan, ka

✧ **14:5:** Nam 11:29 * **14:7:** Selusien kati teni vit, "flut ka harp." † **14:8:** Selusien kati vit, "biugel."

aneite ten keil vasi mul. ¹¹ Ka munak meatin tai emai venau ka selus minau en selusien koa inau nareingeingeni, kei hehi heou minau, ka inau mun nihi heou mini. ¹² Sakini, veni kami emi vati mok mivakur sanien keil koa Ninin Votut mul sani, mihesak visi mivakur sanien keil imok koa hekataun meatin vasi keil ten Sios onen Ahi.

¹³ Sakini, meatin koa kur sanien koa sakini kilea vaselus en selusien tateisav keil hehis min Ahi vakur emun sanien keke vahit luvat aneite teni. ¹⁴ Veni munak navis en selusien tateisav tai, ninin onak mul vis, ka rendemien onak romumon etai tounah. ¹⁵ ?Asa suk numoni? Nihikiti keke nihis hetal ninin onak, ka nihis hetal min rendemien onak emun. Nihikiti keke nisau hetal ninin onak, ka nisau hetal min rendemien onak emun. ☆ ¹⁶ Suval, munak meatin tai mul masmas Ahi en selusien tateisav tai en ninin enges, meatin sav keil koa alonge ka arlong kileatei asakras avahiteni avahit, "Anatin," ven hisien enek. ¹⁷ Veni avaseini hisien onom ten masmasien mal enges, rokatauntei meatin sav keil.

¹⁸ En usite onak, namasmas Ahi keke maenau maselus en selusien tateisav tai houlu mok mulin kami vasi. ¹⁹ Ka navong Kristin keil alah ruai keke avoumon sios, namundemi hetahos imok keke nisan hati selusien elim enges koa meatin keil ilong kilea eni keke vahisein keil, helin munak niselus en selusien hehi taosen tai (1000) en selusien tateisav tai koa arlong kileatei.

²⁰ Tuak ka ahinkuli keil, minandemtei mun en tounah keil enek nasuval mivi titiali keil. Mihehi titiali enges en usite ten tisaen, ka en tounah keil onen Ahi, mihendem usili hesuval mivi mari

☆ **14:15:** Efes 5:19

meatin keil. ✧ ²¹ En selusien onen Ahi mulamu, amutisi avit,
*“Heka en meatin keil koa aselus en selusien tateisav keil
 ka heka en ongon heou keil emun,
 inau, Ahi Asuv, niselus min meatin keil onak,
 ka en avong enek emun, keil ilong seseinau.”*

Aesea 28:11-12 ✧

²² Sakini, sanien ten selusien tateisav keil vi metai vatie lat keihoen onen Ahi min koakeil arkurtei veah demkatien, rovitei ven koakeil akur demkatien tuai. Ka sanien keke avahit luvat selusien onen Ahi mul rie lat keihoen onen Ahi min koakeil akur demkatien tuai, rovitei ven koakeil arkurtei demkatien. ²³ Munak kami vasi ten sios mihemai mihelah ruai ka kami vasi mihel miheselus en selusien tateisav keil, koakeil areingeingen saki enek vuo koakeil arkurtei demkatien umai neim, ka keil indemi ihit kami vasi mivi vau. ✧ ²⁴ Ka munak kami vasi mihehit luvat selusien onen Ahi, koakeil umai ilea tisaen keil one ka ilea mal keke ikur mahien veni munak irvilestei. ✧ ²⁵ Meatin keil enek ilea keke Ahi kilea en rendemien vasi keil one koa mul suai. Hesakini, imai imalingling iha netan min Ahi ka ihiteni ihit, “O anatin eli, Ahi ro ral min kami.” ✧

Hihiseien usil saki en koa mal Kristin keil usili navong alah ruai keke uva netan min Ahi

²⁶ ? Tuak ka ahinkuli keil, mihoumon sa navong milah ruai keke mivaha netan min Ahi? Mihoumoni hemukok: tetai en meatin hesan tounah vakataun meatin keil ten sios eni, suval

✧ **14:20:** Efes 4:14; Plp 3:15 ✧ **14:21:** Dut 28:49 ✧ **14:23:** Umen 2:13 ✧ **14:24:** Sion 16:8 ✧ **14:25:** Aes 45:14; Dan 2:47; Sak 8:23; Sion 4:19

meatin vahis isan souen tai keke meatin keil avasau eni ka tamun hehisei, tai hehit luvat selusien onen Ahi, tamun heselus en selusien tateisav tai, ka tamun teisav koa long kilea eni hehit luvat aneite teni. ☆ 27 Munak meatin tei keil avit avaselus en selusien tateisav keil, helu enges koa luheselus, vuo herlintei hetel: tai vis ka tamun, ka meatin sav hehit mesein aneite ten asa telmul telviteni. 28 Ka munak meatin koa kilea vahit mesein aneite ten selusien oneatel tovuol, telheto raeng enges en lahruaien onami. Keitel telheselus en selusien tateisav oneatel min Ahi enges navong telro saseatel. 29 Mihemaen meatin helu vuo hetel keke telhemai telhehit luvat selusien onen Ahi, ka kami sav keil mihelei rahat selusien oneatel. ☆ 30 Ka munak Ahi hehothot en ileilien tai min meatin tamun koa mul rondan ral min kami, meatin koa mul vit luvat selusien onen Ahi hehati en selusien onen. 31 Kami vasi mikilea mivahit luvat retai en selusien onen Ahi vasakin kami vasi mivailea eni ka mivakur kataunien rani. 32 Koakeil amul avit luvat selusien onen Ahi akilea avahuli kat selusien one 33 veni Ahi orer rovitei Ahi koa mum lango en tounah keil. Vuo, vi Ahi koa mumon tounah vasi onen en sise koa mal.

Suval meatin keil onen Ahi amumoni en sios sav vasi keil, 34 atou keil ito raeng en lahruaien keil en sios. Komai eiloheh keil mermaentei ahin keil avaselus en sios. Ka ilong kat avat one suval koa mengkatien onen Mosis mul viteni mun. ☆ 35 Munak keil e vati availea en tounah tai koa avit usili en sios, keil ihis meatin one keil en out teim.

☆ 14:26: 1Kor 11:18; 12:8-10; Efes 4:12; Efes 5:19 ☆ 14:29: Umen 17:11; 1Tes 5:21 ☆ 14:34: Sen 3:16; 1Kor 11:3; Efes 5:22; 1Tim 2:12; Taet 2:5

Veni vi memouen keke ahin tai vaselus neim en sios.

³⁶ ?Mukave? ?Selusien onen Ahi kistal rohtoh ka en kami enges, me-Korin keil? ?Vuo mai rokol kami enges? !Vuo! ³⁷ Ka munak tai en kami mundemi vit kei vi provet tai onen Ahi, vuo Ninin onen Ahi mul ien, kei heilea keke asa koa namutisi vat min kami vi mengkatien onen Ahi varei. ✧ ³⁸ Ka munak meatin tai rolei kileatei koanik, kami minalei kileatei kei. ³⁹ Sakini, tuak ka ahinkuli keil, emi hehati mok mihehit luvat selusien keil onen Ahi, ka minating koetei koakeil aselus en selusien tateisav keil. ⁴⁰ Ka en tounah vasi koa mihoumoni, mihoumoni en sakien koa hemal ka housil sise kati teni.✧

15

Vatte ten demkatien orer

¹ Tuak ka ahinkuli keil, ek vati mihendem ris more longlongien koa navitehiteni min kami. More longlongien enek, kami mikuri vi onami ka mimulomal keih eni. ² More longlongien enek koa naviteni min kami, mul mutut moulien onami munak miling demkatien onami keih eni. Ka munak mimusil sise sav, demkatien onami hemai hehi heisav enges.

³ Veni more longlongien koa vi hetetamen imok koa inau nakuri, nasa lati vat min kami. Ka selusien teni keie: Iesu mat ven tisaen orer musil asa koa amutisi mul en Tus Votut. ✧ ⁴ Navong mat, arahini. Ka en avong etel teni, Ahi rali lati mouleris ran matien musil asa koa amutisi

✧ **14:37:** 1Sion 4:6 ✧ **14:40:** 1Kor 14:33; Kol 2:5 ✧ **15:3:** Aes 53:8-9

en Tus Votut. ✧ ⁵ Navong moule eris, kistal ven Pita ka, evus, min teindan elu (12) onen. ✧ ⁶ Evus, en avong tai, kei kistal min koakeil amusili koa amulin handred elim (500) koa amul en out tai. Houlu en keil amoul veah kosa, ka teis umat tuai. ⁷ Evus, Iesu kistal min Tiemes,* ka katau, kei kistal min eiloheh vasi keil onen. ✧ ⁸ Ka amutimanin keke, katau suk en keil vasi, Iesu kistal minau, suval amutimanin en titiali koa mai en avong koa romaltei teni. ✧ ⁹ Ven koanek, namundemi keke navi havivi mok en eiloheh sav keil, ka nalonge suval narvinvintei makur eis ten eiloheh tai veni, mulamu, nuvae kat meatin keil en Sios onen Ahi. ✧ ¹⁰ Ka ven more envatien onen Ahi, inau numai navi eiloheh anatin. Ka more envatien koa kei rie lati minau rovitei heisav. Veni inau namum keih imok mulin eiloheh sav keil. Ka roviteis inau koa namul namum, ka more envatien onen Ahi mul mum ka enau. ✧ ¹¹ Sakini, munak hihiseien enek heka venau, vuo heka ven eiloheh sav keil, koanek vi asa koa komai vasi mevitehiteni, ka koanik vi asa koa kami vasi mimai mikur anatin eni.

Anatinien keke Kristo moule eris ran matien vi vatte ten demkatien orer

¹² Komai memul mevitehiteni keke Iesu moule eris tuai ran matien. ?Mukonek, vensa tei en kami mimul mivit koakeil umat asakras

✧ **15:4:** Sam 16:10; Hos 6:2; Siona 1:17; Mat 12:40; Umen 2:24-32

✧ **15:5:** Luk 24:34; Mat 28:16-17; Mak 16:14; Luk 24:36; Sion 20:19 * **15:7:** Tiemes enek vi tunali Iesu koa mutis Tiemes ka koa aselus usili en Mat 13:55; ka Kal 1:19. ✧ **15:7:** Luk 24:50

✧ **15:8:** Umen 9:3-6; 1Kor 9:1 ✧ **15:9:** Efes 3:8; 1Tim 1:15; Mat 5:19; Umen 8:3 ✧ **15:10:** 2Kor 6:1; 11:5,23

avamoul eris ran matien? ¹³ Munak koanek vi anatin, vasuval koa Iesu emun romoultei eris ran matien. ¹⁴ Ka munak vi anatin keke Iesu romoultei eris ran matien, more longlongien koa komai mevitehiteni min kami vi heisav enges, ka demkatien onami emun vi heisav enges. ¹⁵ Ka hemukonek, selusien onomai usil Ahi emun vi luvosien enges, veni mevitehiteni keke Ahi rali lat Iesu ran matien. Ka munak vi anatin keke koakeil umat asakras avamoul eris ran matien, Ahi sakras vatali lat Iesu rani. ✧ ¹⁶ Veni munak koakeil umat irmoultei eris, Iesu emun romoultei eris ran matien. ¹⁷ Ka munak Iesu romoultei eris ran matien, demkatien onami vi heisav enges, ka kami mivupuol veah en tisaen keil onami. ¹⁸ Ka mukonek, koakeil akur anatin en Iesu koa umat tuai, keil emun avupuol en tisaen keil one. ¹⁹ Ka munak desien orer en Iesu mul kataun ir en moulien koanek enges, ka rokatauntei mun ir en moulien koa hemai, demkatien orer vi heisav enges ka mal imok keke rehelonge hetisa helin meatin sav keil.

²⁰ Ka vi anatin keke Iesu moul eris tuai ran matien. Ka anatinien teni mul rie lati keke koakeil emun umat, imoul eris. Iesu suval moei anien koa akur rohtoh eni koa rie lati keke anien sav keil houlu emun imemea ran ah. ✧ ²¹ Matien emai min ir ka en meatin tas. Ka en vati sise enek, mearisien ran matien emun emai min ir ka en meatin tai. ✧ ²² Ven asa koa Adam mumoni, ir koa rokistal en ara onen, romul romat suvali. Ka ven asa koa Kristo mumoni, koakeil akapil ral min Iesu, imoul eris ran matien hesuvali. ²³ Ka

✧ **15:15:** Umen 1:22; 4:33; 5:32 ✧ **15:20:** Kol 1:18 ✧ **15:21:** Sen 3:17-19; Rom 5:12,18

tetai en ir hemoul eris en avong mal teni: Iesu mea mulamu, ka navong hemai ris, ir esuk koa rovi onen, rehemoul ris. ✧ ²⁴ Ka katau en avong enek, keite ten tounah vasi hemai. En avong enek, Iesu hevae hetal min koakeil vasi atisa koa akur hiasuvien, hetetamenien ka keihoen, ka helohlin keil vasi. Hevus, hiasuvien ten tounah vasi, hesani heha ven Ahi Tamer. ✧ ²⁵ Musil rendemien onen Ahi, Kristo helosil kat tounah vasi emau hetokol avong koa hehitan en vativieh keil onen iha en hen. ✧ ²⁶ Ka vativieh ekor koa Iesu hevae lini hehi matien. ✧ ²⁷ Hesual koa Tus Votut viteni koa vit, "*Ahi ling tounah vasi keil koa mumoni en hen.*" *Sam keil*

8:6 Ka navong viten "*tounah vasi koa mumoni en hen,*" rokilea keke roselustei usil Ahi koa lingi en hen. ²⁸ Ka navong Ahi ling tounah vasi mul en hen Natnali tuai, Natnali heling kei sasen en hen Ahi. Hesakini, Ahi varei hehi houlu helohlin vasi tounah keil.

²⁹ ?En usite eris ten mearisien, munak vi anatin keke meatin keil asakras avamoul eris ran matien, vensa varei tei en meatin keil, amul avi baptaes en keil en usite onen koakeil umat tuai? ³⁰ ?Ka munak vi anatin keke meatin keil asakras avamoul eris ran matien, vensa varei inau ka eiloheh sav keil memul mevisu en avong takeih keil lises? ✧ ³¹ Anatin, en avong vasi keil, navisu ral min matien. Tuak ka ahinkuli keil, selusien onak vi anatin suval koa vi anatin keke namul navut nau ven demkatien koa mikuri en

✧ **15:23:** 1Kor 15:51-52; 1Tes 4:16; Rev 20:5 ✧ **15:24:** Dan 2:44 ✧ **15:25:** Sam 110:1; Mat 22:44 ✧ **15:26:** Rev 20:14; 21:4 ✧ **15:30:** Rom 8:36; 2Kor 4:10-11

Iesu Kristo, Asuv orer. ☆ 32 En avong tai, me-Efeses keil aso koe nau ven selusien onen Ahi koa namul navitehiteni ka avit avatali vas vis nau vasuval avi huli rendan keil. ?Ka munak namumoni en rendemien koa ten out netan enges, ka meatin keil asakras avamoul eris ran matien, hekataunau hemukave? Veni munak hemukonek, hetahos imok rehousil rendemien matu onen Siu keil koa vit,
*“Reheanian ka rehemunmun
 veni visuvong, rehemat.”* *Aesea 22:13*☆

33 Minamaentei meatin keil analuvos kami suval selusien matu enek mul viteni, “Navong kolah ruai ral min meatin tisa keil, more moulien onom hemai hehilehilu.” 34 Sakini, rendemien onami hehiles hemai ris hetahos ka mihehati kami en tisaen keil onami. En lesien onak, sakien onami mul rie lati keke tei en kami areingeingen Ahi varei. Koanek vi memouen onami. ☆

Navong rehemoul eris ran matien, aver hehiles

35 Vahesa meatin tai hehisi hehit, “?Meatin keil imoul eris ran matien hemukave? ?Ka navong imoul eris, ave ilesi hemukave?” 36 Vati meatin koanek, vatin tovuol veni meatin vasi keil akilea en koanek: navong koluh utiai tai en atan, utiai enek hemat emau vasakin tounah tai hehiteh heka eni ka hemoul. ☆ 37 Ka navong koluh tounah tai, korluhtei tounah koa moul marite tuai. !Vuo! Koluh utite teni enges suval kon, bin, ka kabis.† 38 Ka mul en Ahi keke vasakini hel hemoul hemarite hemukave. Ka en utiai tateisav

☆ **15:31:** Rom 8:36; 2Kor 4:10-11 ☆ **15:32:** Aes 56:12; Luk 12:19-20 ☆ **15:34:** Rom 13:11; Efes 5:14; Umen 26:8; 1Kor 6:5
 ☆ **15:36:** Sion 12:24 † **15:37:** selusien kati vit, *uit vuo gren sav tai*

vasi keil, kei sakin keil amoul amusil vati sakien keil one. ☆

³⁹ Ka koanek vatte tas en tounah keil koa amoul ka akur ave. Aven meatin keil teisav en aven tirendan keil, ka aven tirendan keil emun teisav en aven aman keil. Ka aven aman keil emun teisav en aven mesau keil. ⁴⁰ Ka en vati rendemien koanek, tounah keil koa amul en teilang, ateisav en tounah koa amul en out netan. Tounah keil ten teilang avi moreite en sakien sav ten tounah keil ten out netan. ⁴¹ Ka keil emun ateisav. Tetinien ten meteiai teisav en tetinien ten avati, koa teisav emun en tetinien onen hitu keil. Ka en hitu keil emun, tetinien one teisav en keil eris.

⁴² Sakini, en vati rendemien enek, aven koakeil umat iteisav en ave koa ikuri navong imoul eris ran matien. Navong arahin teiai onen meatin tai, teiai enek hemande hesuval aluh utiai tai. Ka navong meatin enek hemoul eris ran matien, aven heteisav keke hel lisenges ka hermattei mun. ⁴³ Navong arahin meatin tai, ales aven suval tounah koa rotahosteï ka memerau enges. Ka navong hemoul eris ran matien, ïles aven keke hetahos imok ka keihoen hel ïen. ☆

⁴⁴ Navong arahini, teiai onen meatin tai hevinvin vato en out netan enges, ka navong hemoul eris ran matien, aven enek hevinvin vato en out nesa. Veni aven meatin keil en out netan mul, rokilea keke ave koa ikuri en out nesa emun hel. ⁴⁵ Ven koanek, Tus Votut viteni keke, Adam, koa Ahi mum rohtoh eni, mai vi meatin koa moul. ☆ Ka Adam koa katau, koa vi Kristo, mai vi ninin koa

☆ **15:38:** Sen 1:11 ☆ **15:43:** Plp 3:20-21 ☆ **15:45:** Sen 2:7; Sion 6:63; 2Kor 3:16,17

san moulien min meatin keil. ⁴⁶ Ahi rosantei mau aver koa ten out nesa min ir. Vuo. Mulamu, kei san aver koa vinvin rovato en out netan. Ka katau suk, hesan aver min ir koa hevinvin rovato en out nesa. ⁴⁷ En avong telamu, Ahi mum rohtoh en aven Adam, meatin koa mulamu, en atan ten out netan. Ka Adam koa katau, kei ka en out nesa. ✧ ⁴⁸ Koakeil amul en out netan asuval Adam koa amumoni en atan. Ka koakeil imoul en out nesa isuval kei koa ka en out nesa. ⁴⁹ Suval netin koa ir rokur suvalien onen meatin koa amumoni en atan, rehekur suvalien emun onen meatin koa ka en out nesa. ✧

⁵⁰ Tuak ka ahinkuli keil, asa koa namul naviteni ekek: ir rosakras rovaha rovakur vuler en out nesa koa Ahi vi Asuv Houlu eni vatal min aver koa vi husi ka ara enges, veni aver koa kilea vamat ka vamande sakras vato en out koa tounah keil asakras avamat ien. ✧

⁵¹ Mihetaengon revu ka mahit luvat lingkatien suai onen Ahi koa kei vothot eni kosa: hervitei ir vasi koa rehemat, ka ir vasi aver hehiles. ✧

⁵² Hekistal hemukok: en hati avong tai, navong amuh kor en amaru onen Ahi, koakeil umat imoul eris ran matien ka irmattei mun. Ka ir vasi koa romoul romules, aver hehiles. Tounah keil enek hekur out hekalah, hesuval navong mipol kat metomi ka mimule ris. ⁵³ Veni hesuval koa rehekulat aver koa kilea vamat ka vamande keke rehekesi en aver koa sakras vamat vuo vamande. ✧ ⁵⁴ Navong koanek hekur out, selusien koa mul en Tus Votut hemai hehi anatin koa vit,

“Matien, Ahi mu lini tuai.” *Aesea 25:8*

⁵⁵ *“Matien sakras valohlin ir.*

✧ **15:47:** Sen 2:7 ✧ **15:49:** Sen 5:3 ✧ **15:50:** 1Kor 6:13

✧ **15:51:** 1Tes 4:15-17; Mat 24:31 ✧ **15:53:** 2Kor 5:4

Keihoen onen hetovuol emun vapurun ir.”

Hosea 13:14

⁵⁶ Asa koa sakin matien kilea vapurun meatin keil vi tisaen. Ka tisaen kur keihoen onen navong rokilea en mengkatien keil onen Ahi ka rorali vasi. ✧ ⁵⁷ Ka rehemasmas Ahi ven asa koa Iesu Kristo, Asuv orer, mumoni sakin ir rolohlin keihoen ten tisaen ka matien emun. ✧

⁵⁸ Sakini, tuak ka ahinkuli keil, veni mearisien vi anatin ka rolohlin keihoen ten tisaen ka matien, mihelomal hekeih ka minakaikaitei en demkatien onami. Mihemarir lises en umen koa mimumoni min Ahi Asuv veni mikilea keke umen onami hervitei heisav enges. ✧

16

Hihiseien keke me-Korin keil avasak mesein keil keke avasan kataunien min Kristin keil ten out Serusalem

¹ Tahos maselus usil asa koa mimutisi usil mani koa mimul milah ruaini vakataun meatin keil onen Ahi en out Serusalem. Kami mihoumoni hesuval koa naviteni min meatin keil en sios keil en provins ten out Kalesia. ✧ ² En Sande en wik vasi keil, tetai en kami heling seh en tei mani housil asa koa kei votini en umen onen ka heling revi. Hesakini, navong nimai, miherlahtei mun mani enek. ✧ ³ Navong nimai, nitis leta keil ten ileilien ven koa keitel mirie lat keitel telvakur sanien onami vaha en out Serusalem. ⁴ Munak nilesi hetahos keke inau mun maha, keitel enek telhousil kat inau.

✧ **15:56:** Rom 7:13; 6:14 ✧ **15:57:** Rom 6:14 ✧ **15:58:** 2Kron 15:7; Rev 14:13 ✧ **16:1:** Umen 11:29; Rom 15:25-26; 2Kor 8:9; Kal 2:10 ✧ **16:2:** Umen 20:7

Pol vit usil rendemien onen keke vaha vales me-Korin keil

⁵ Anatin keke nimai nisao en kami, ka helamu, nika vas provins ten out Masedonia. ✧ ⁶ Vahesa nito hetal min kami ten avong havivis, vuo ten avati vahis ten an tisa. Hekatau eni, kami mikilea mivakataunau en sise onak en out kave maha ien. ✧ ⁷ Ek rovattei keke males kami vahi ten avong havivis. Munak Asuv hemaeni, ek vati mok mato vataveah vatal min kami. ✧ ⁸ Ka nito ekonek en taon ten out Efeses hetokol avong ten Pentekos ✧ ⁹ veni nalesi keke Ahi sehen voiteh keke umen keil onak en out enek, heite teni mariso, avaseini keke vativieh keil onak avi houlu. ✧

¹⁰ Munak Timoti hemai ven kami, mihekur revi keke nandemkotei navong heto hetal min kami veni kei mul mum min Ahi Asuv suval inau etin. ✧ ¹¹ Sakini, meatin hetovuol helei seseini. Mihekatauni mok keke heha ris en ualien onen en tomat keke vales inau, veni namul narosini ral min tunali sav keil en demkatien. ✧

¹² Mivis nau usil tuer Apolos. Nasak visi mahiteni mini keke hehat hesao en kami hetal min tei en tunali sav keil ten demkatien, ka kei en rovattei vahat emau en avong koanek. Navong kei heles ahho, hehat esuk ven kami. ✧

Selusien ekor

¹³ En usite ten demkatien onami, mihelei kokoe eni ka mihelomal hekeih. Rendemien onami

✧ **16:5:** Umen 19:21 ✧ **16:6:** Rom 15:24; Taet 3:12 ✧ **16:7:** Umen 18:21 ✧ **16:8:** Umen 19:1,10; Lev 23:15-21; Dut 16:9-11 ✧ **16:9:** Umen 19:8-10; 2Kor 2:12; Kol 4:3; Rev 3:8 ✧ **16:10:** 1Kor 4:17; Plp 2:20 ✧ **16:11:** 1Tim 4:12 ✧ **16:12:** Umen 18:24; 1Kor 1:12; 3:5-6

hekeih ka minametautei. ☆ 14 Umen vasi onami, mihoumoni hetal min envatien.

15 ☆ Tuak ka ahinkuli keil, kami mikilea en Stefanas ka onen keil koa akur demkatien mulamu en meatin savsav keil en provins onami ten out Akea. Keil asan vasi moulien one vakataun meatin keil onen Ahi. ☆ 16 Nasel kat kami keke mihesan kami keke mihoum hetal min vati meatin keil amukonek ka meatin vasi keil emun koa amum keih ral min keil. 17 Nasi nau mok navong nales amaien onen Stefanas, Fotunatas, ka Akaekas koa aka ven kami, veni keitel telro ral minau en usite onami. 18 Keitel telvati lat rendemien onak, ka nakilea ihati lat rendemien onami emun. Sakini, mihehouhou en vati meatin keil koa amukonek. ☆

19 Tuomi keil en sios keil ekonek en provins ten out Esia aviten 'More' min kami. Akuila ka Prisila emun ealu vati mok luvahiten 'More' min kami en isen Asuv, hetal min koakeil alah ruai en teim onealu. ☆ 20 Kristin vasi keil en out enek emun aviten 'More' min kami. Miheav kat kami en envatien onen Ahi. ☆

21 Milesi, ral min hek kati namutis koanik, *Inau Pol naviten more min kami.* ☆

22 Meatin koa envatien onen romultei en Asuv Iesu, sesendaen hel ien. ☆

!Asuv orer, amai! !Anatin, *maranata!*

23 More envatien onen Asuv Iesu hel ven kami.

24 Envatien onak mul en kami vasi koa rokapil vituai ral min Iesu Kristo.

☆ **16:13:** Sam 31:24; Efes 6:10 ☆ **16:15:** 1Kor 1:16 ☆ **16:15:** 1Kor 1:16; Rom 16:5 ☆ **16:18:** Plp 2:29; 1Tes 5:12 ☆ **16:19:** Umen 18:2,18,26; Rom 16:3; 16:5 ☆ **16:20:** Rom 16:16; 2Kor 13:12; 1Pit 5:14 ☆ **16:21:** Kol 4:18; 2Tes 3:17 ☆ **16:22:** Kal 1:8,9

Paama Bible
Portions of the Holy Bible in the Paama Language of
Vanuatu
Certaines parties de la Bible dans la langue Paama
de Vanuatu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paama

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

e4d59815-486c-529e-8bd4-ce3980ae5535